



Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női hájak egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarló-nak. Ennek fő oka a helyes és szerves foglalkozás van...

szert elért eredmény rendszerint minden különös Apollás nélkül megmarad. Ratió-féle Píluos orientales eleventő hatása által azonosulni üdőbb lesz az arcbőr, szépebbé az arcvonások és megújítja a nő egész lényét.

EMKE-levelepapír mindenütt kapható!

EMKE dala!

EMKE-papírt, levelepapírt vegyetek! Ha rá néztek, feldobog a szívetek. Magyar fiúk, magyar lányok, tudjátok, hogy én nektek magyar papírt kínolok.



SERRAVALLO 8984 CHINA-BORA VASSAL kiűnő helyreállító szer gyengék, vérszegények és lábfejek számára. Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN. Francia szabadalom. A szépség útka, ideális illattal feltöltött, tartós, egészséges és ide szűri ad.

SZŐLŐOLTVÁNYOK szokványminőségben. A legkiválóbb 42 bor- és csomagolásokban fajtájában, teljes jótállással. Élıkerítés. Gleditschia csemeték és magvak.

Legtökéletesebb arisztisztító- és szépítőszerek: Akácia. Törvényesen védve. Kapható a gyógyszerárakban. Főraktár: KRIEGER GYÖRGY.

Kitüntetve. Alapítva 1879-ben. Karácsonyi ajándék. Bodascher Siegfried, kintüntetett arckép-festészeti műintézet. Bécs, II., Praterstrasse 61.

Pergetett mézet. elsődönt, 5 kilós bödönökben bérmentve 6 koronáért szállít az orsz. méhészegylet BUDAPEST, Danjanih-utca 34.

RIVIERA IBOLYA IGAZI IBOLYA ILLAT kizárólagos készítői MOTSCH A. és T. BÉCS, I. LANGECK 3 sz.



Nem becátható meg már többé a korpa, hajkihullás vagy kopaszág, a mint ezt a kép mutatja.

Turner tanár, a Fairmount College elnöke, Sulphur, Ky., V. St. R. A. ezeket mondja: Múltán 30 esztendőig kopasz voltam, e szert 1895-ben kezdtem használni és néhány hét múlva egész fejbőrömet tömött, ujanótt haj főttem be.

J. RABINOWICZ, Wien, VII., Lindengasse 2/F.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER. Somatose. Farbenebriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld. Somatose erősítő-szer. Vas-Somatose. Kapható mindenhol. Raktár: Török Gyógyszár, Bpest.

Gyümölcs-, főzelék- és husconservákat, aszalt főzeléket ajánl a legjobb minőségben az Első Kecskeméti Conservgyár Kecskeméten. Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A haj újra megnő! Nincs többé kopaszág! Van-e ősz haja? Van-e korpája? Hull-e a haja?

Ha igen, olvassa el ezt a hirdetést. Crinisalus Daisy néven Amerikában egy csodás szert találtak fel, amely a haját tömötté és selyempuhává teszi.

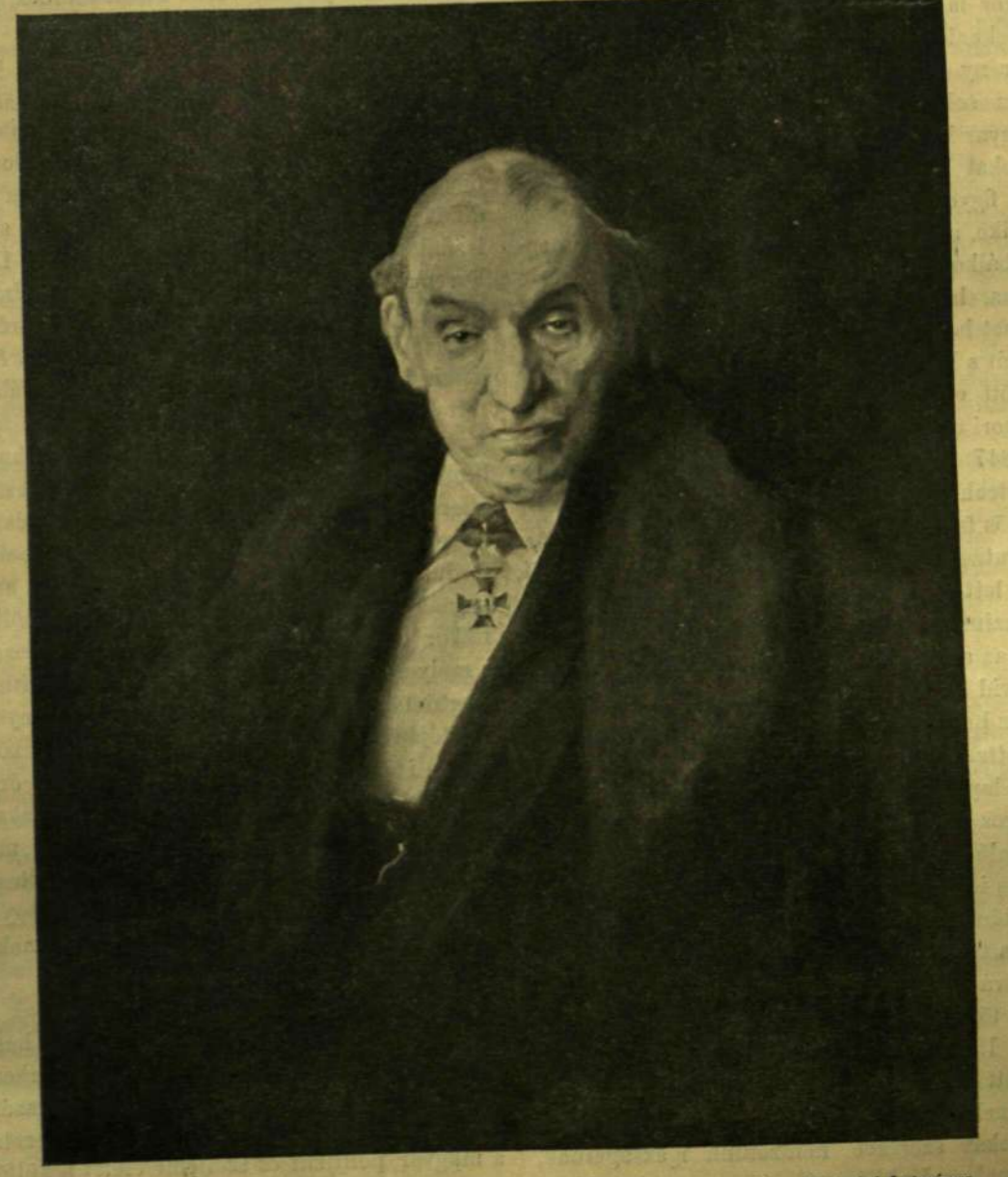


VASÁRNAPI UJSÁG. 46. SZÁM. 1901. BUDAPEST, NOVEMBER 17. 48. ÉVFOLYAM.

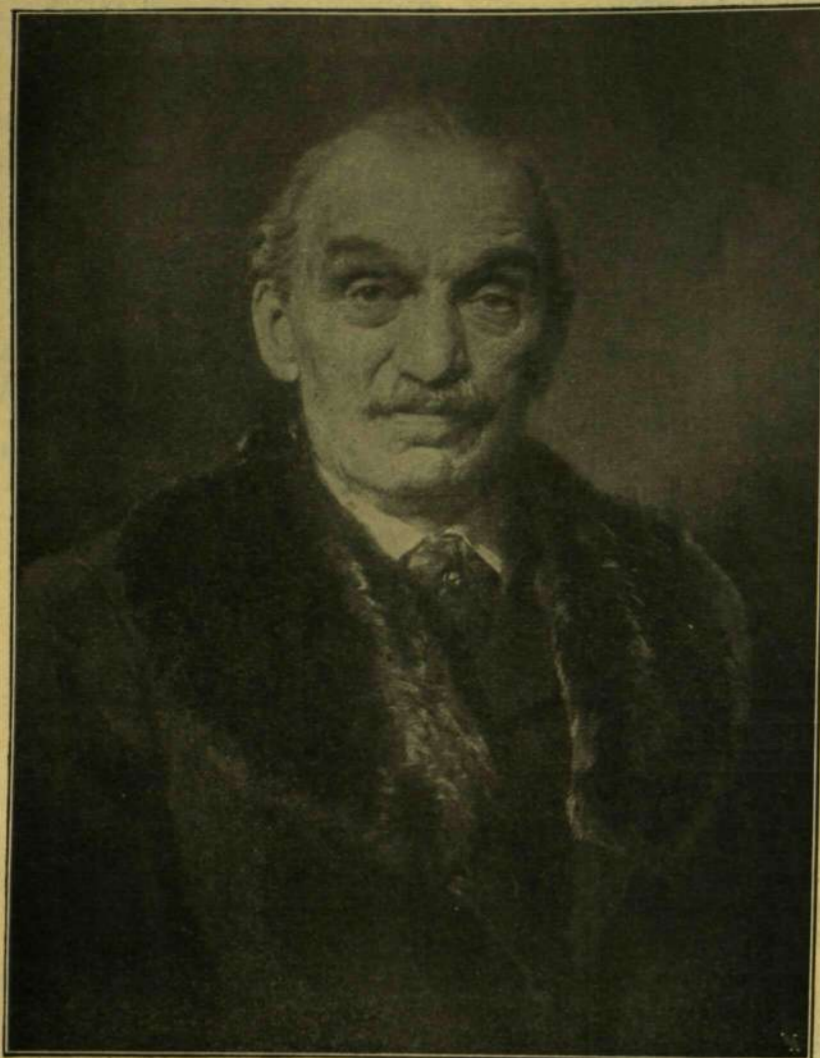
FALK MIKSA. Az 1828-ban született szegény fiú, a ki korán megismerte az élet szenvedéseit, kijárta a nélkülözések iskoláját: mindig az elsők között volt abban az iskolában is, a hol ismereteinek alapjait vetette meg.

Az 1828-ban született szegény fiú, a ki korán megismerte az élet szenvedéseit, kijárta a nélkülözések iskoláját: mindig az elsők között volt abban az iskolában is, a hol ismereteinek alapjait vetette meg.

Az élénk vérmérsékletű, erős képviselő tehetségű és páratlan lelkesedéssel Horvát Istvánnak volt tanítványa, a kinek tudományos munkái fölött régen napirendre tért ugyan a tudomány fejlődése, de az az érdeme, hogy egy egész nemzetet — közte nemzetünk nem egy nagyját — el birt tölteni lelkesedéssel, nemzetünk jövője iránti bizalommal, — örökre feledhetetlen marad.



FALK MIKSA. László Falöp 1901. évi festménye.



Beneczúr Gyula 1892. évi festménye.

FALK MIKSA.

akkor még latin tannyelvű egyetemen. A legkitünőbb tanulók közt volt itt is s akár magyar, akár latin nyelven kellett felelnie, vagy dolgozatot írnia, tanulótársai is mindig elismerték kiválóságát maguk között. Irói hajlama már ekkor is nyilvánult s az akkori pesti német lapoknak szívesen látott munkatársa volt a szerény és tehetséges fiatal egyetemi hallgató. Nem sokára beteljesült az a vágya is, hogy magyar íróvá lehessen; kisebb-nagyobb dolgozatokat közöltek tőle a magyar lapok. Különös figyelmet érdemel, hogy ő volt az első egyike, a kik Petőfi németre fordításával megpróbálkoztak: mintha már akkor is érezte volna, hogy egykor majd hivatása lesz neki német lapjában a magyar nemzet vágyait, érzszeit s haladását a külföldön ismertetni. Így töltött egyetemi évek után adta meg neki a doktori diplomát az egyetem filozófiai kara.

1847 őszén Bécsbe ment, hogy az ottani polytechnikumban fejezze be tanulmányait. Kettős feladat nehezedett rá: tanulmányainak folytatása és az önfentartás kényszere. Az irói toll lett kenyérkereső eszköze. Már a bécsi márciusi forradalomban is mint hírlapíró küzdött az akkori bécsi ifjúság radikális eszméiért. A rövid életű forradalmi mozgalom után ismét nehéz helyzetbe jutott, míg tehetsége meg nem nyitotta számára az érvényesülés útját. Egy bécsi lapnak beküldött s Magyarországi alkotmányos jogainak Ausztriára való fontosságát tárgyaló cikke általános feltűnést keltett Bécsben és idehaza egyaránt. Falk pályája ezzel el volt döntve: eddig csak próbálkozott a publicistika terén, most már testestől-lelkestől hírlapíróvá lett. A kenyér gondjaival nem kellett többé törődni, tollával biztosította léte fentartását. Ifjú lelkesedéssel s a férfú bátorságával küzdött a «Wanderer» című lapban a magyar ügy mellett, reménytelve a jövőre odahaza, barátokat szerezve nemzetünk igazságainak, jogainak a Lajthán túl. A magyarság akkori

vezérférfiai örömmel fogadták a feltűnt jeles új erőt, miután felismerték közreműködésének nagy értékét.

Nemsokára ezután alkalma nyílt részt venni a magyar sajtó küzdelmeiben is. Munkatársa lett a Bécsben megindított «Magyar Sajtó»-nak, majd a báró Kemény Zsigmond «Pesti Napló»-jának. (Fk) jegyű vezércikkei rövid idő alatt országos nevezetességre emelkedtek. Komoly meggyőződés, széles körű képzettség, az emberek és viszonyok beható ismerete s éles megfigyelése a forma szellemességével, az előadás fordulatosságával párosult bennük. A magyar közönség örömmel várta cikkeiket a «Pesti Napló»-ban s nem egyszer merített belőlük vigaszt a jelenre, reményt a jövőre.

Az ötvenes évek vége felé már élénk összeköttetésben volt az akkori magyar vezető férfakkal. Egyike lett

azoknak a keveseknek, a kiket Széchenyi is bizalmára méltatott döblingi elvonultságában. 1858-ban hosszú időn át hetenként többször is meglátogatta a nagy hazafit; nem egyszer tanúja volt belső küzdelmeinek, gondozta ekkoriban irt munkái sajtó alá rendezését. Ott volt aztán ravatalánál is, mint tanúja annak a mély gyásznak, melylyel a nemzetet legnagyobb fiának elvesztése sújtotta. Emlékének egy szép tanulmányban áldozott, melyet németül irt; de később magyarra fordítva is megjelent s a Széchenyiről szóló irodalom jelesebb termékei közé tartozik. Deák Ferencz, báró Kemény Zsigmond, gróf Andrássy Gyula s többi nagyjaink is meleg elismeréssel kísérték Falk működését s a Magyar Tud. Akadémia 1863-ban Deák Ferencz ajánlatára választotta levelező tagjául. Lankadatlanul küzdött folyvást a magyar ügy érdekében, s a Schmerling-kormány idejében a «Wanderer»-ben megjelent egyik cikke miatt börtönbüntetést is szenvedett. Midőn 1866-ban beköszöntött a nagy fordulat, Falk az első közt volt, a kik az új hajnal hasadását lelkes örömmel üdvözlötték. Ekkor oly megtisztelés jutott osztályrészül, a melyet élete legszebb sikerei közé számíthat: meghívták Erzsébet királyné magyar nyelvtanítójául. 1866 szeptemberétől egész a koronázás idejéig tartottak ezek a magyar órák, melyek közben Falknak nem egy alkalma akadt, hogy a magyar nemzet vágyait, törekvéseit, múlt és jelen küzdelmeit a királynővel megismertesse, s hogy Erzsébet királyné szíve mindenkor együtt dobogott a nemzet szívével, ebben Falknak is volt érdeme.

Az alkotmányos idő beálltával Falknak se volt többé Bécsben maradása. 1867 őszén hazajött Pestre s átvette a «Pester Lloyd» szerkesztését. Ezt a lapot, mely hivatva volt hazánk németajkú lakosságát hazafias irányban vezetni, a magyar politikai és szellemi életet a külföld németül olvasó részével megismertetni, magas

színvonalra s nagy tekintélyre emelte. 1869-ben képviselő is lett s azóta folyvást tagja az országgyűlésnek.

A parlamentben is, bár szónoki sikerei is voltak, inkább tollával küzdött, mint szavával. Munkásságának java része a bizottságokban és a delegációban folyt le, a hol sok alkalma nyílt értékesíteni bőséges tapasztalatait, széleskörű ismereteit s biztos ítélletét. Csengery halála óta minden országgyűlésen ő fogalmazta a többség válaszfelirati javaslatait, melyek politikai irodalmunknak számottevő művei. A delegációban mint a külügyi bizottság előadója szerepelt s előadói jelentéseiben fényesen érvényesült a nemzetközi viszonyokban való beható tájékozottság, a magyar politika külpolitikai vonatkozásainak felismerése s a finom diplomatai érzék. A legutóbbi kiegyezési tárgyalások folyamán ő volt a magyar kvóta-bizottság előadója s szóval és írásban nagy hatással védte a magyar álláspontot az osztrák politikusok túlságigott követeléseivel szemben.

A szorosabb értelemben vett irodalomban Falk Miksa főképp mint memoire-író szerepel. Nevezetes pályája ritka bőségben nyújtotta neki a följegyzésre méltó adatok és élmények sokaságát s e nemű művei tartalmuk és irodalmi formájuk által nem épen gazdag újabb memoire-irodalmunk jelesebb termékei közé tartoznak.

Falk Miksa nyugodtan tekinthet vissza hosszú pályájára, melynek folyamán mindig sikerült kinyernie kortársainak — s köztük nemzetünk nagyjainak — elismerését.

ÉNEK A TISZTESSÉGRŐL.

A mint repül az ifjúságom,
S hanyatló fényvel fogy napom:
Szörnyen növekszik tisztességem,
Szörnyen növekszik, mondhatom!
Dísz maholnap úgy borít be,
Mint korhadó fát a moha.
Köszönöm ezt a tisztességet,
Ebből nem kértem én soha!

A múlt időkbe, szebb időkbe
Még visszánézni sem merek:
Nagyot fordult az élet, benne
Magamra alig ismerek!
Mi lett belőlem, boldog Isten!
Hova jutottam én, hova!
Köszönöm ezt a tisztességet,
Ebből nem kértem én soha!

Nem is oly rég . . . víg lakomákon
Még asztalvén volt helyem,
De ott bohó, szerelmes lányok
Pajkos csoportja volt velem;
S ma már az asztalfőn mulattat
Tisztes nők langyos mosolya!
Köszönöm ezt a tisztességet,
Ebből nem kértem én soha!

Nem is oly rég . . . ha nászba mentem,
Bokrétás vőfély voltam ott,
Bolondabb kedvvel, boldogabban
A vőlegény sem mulatott!
Most pedig násznagy lesz belőlem
Az esküvőkön s majd — koma!
Köszönöm ezt a tisztességet,
Ebből nem kértem én soha!

Úgy őrzék a lányt akkor tőlem,
Mint a cziczától a tejet;
Egy édes csókot lopni néha:
Bizony csak bajjal lehetett!
Most meg lányát a mama küldi:
«Csókold meg bácsit, menj oda!»
Köszönöm ezt a tisztességet,
Ebből nem kértem én soha!

Ha most olykor egy szép asszonyhoz
Látogatába hajt a láz:
Meggíni mindjárt süteménnyel,
Aztán leül és — zongoráz.
Mintha más vágyam mi se volna,
Csak sütemény és zongora!
Köszönöm ezt a tisztességet,
Ebből nem kértem én soha!

Ez lett bizony az én sorom már,
A régi jó mind oda van!
Nem egyszer váltig öl a kedvem,
Hogy elsirassam jól magam;
Mert, égő szívvel, ez a helyzet
Olyan szomorún ostoba!
Köszönöm ezt a tisztességet,
Ebből nem kértem én soha!

Mit ér nekem már taps, dicsőség,
Ha eltemettem a tavaszt?
Mit ér a hírnév bizzorúja,
Még ha szép lány is fonta azt?
Mikor tudom, hogy egy levélkét
Ábránddal abba nem fona!
Köszönöm ezt a tisztességet,
Ebből nem kértem én soha!

Oh mily örömmel elcsérélném
Koszorúm s minden hírnévem!
Egy szál virággal, melyet büszkén
Viselne hetyke süvegem,
S melyet a lány szerelmes vágygyal,
Fülig pirulva tett oda!
Köszönöm ezt a tisztességet,
Ebből nem kértem én soha!

Jakab Ódón.

PIROSKA ÉS ÉDES ANYJA EMLÉKÉUL.

Arany László hátrahagyott munkáiból.

«Mourir, ce n'est rien;
Être oublié, c'est tout!»
E szavakat sőhajította néhányszor szegény
Firoška a halálos ágyon. Gondolom, Hugó
Victor szavai. Merész; majdnem paradoxnak
látszó mondat, de alapszabályra a gondolat nem
más, mint az a szép eszme, a mit korunk egyik
élesen bonczoló angol bölcsész egész elmélkedés
sejtett ki: hogy földi létünk nem akkor ér
véget, mikor testi szervezetünk működni meg
szűnt, hanem csak akkor, midőn emlékezetünk
is elenyészik.

Úgy hittem, ha röviden elbeszélem e szegény
gyermek és édes anyja végső napjainak meghat
zó jelenetét s a rájuk vonatkozó családi és
irodalmi emlékeket összeállítom, rokonaink és
barátaink szívesen megőrzik e füzetet, hogy
belőle néha-néha rájok emlékezzenek.

Ne tekintsek e közlést nyilvánosnak, egy
szerűen kéziratnak van száma, kegyeletből és
emlékűl.

Budapesten, 1896. november.

Arany László.

Úgy halt meg, mint az édes anyja.
Fiatalon, boldogan, szeretve és szeretetve.
Oly váratlanul; annyi reményt semmisítve
meg. Nemcsak a saját életök boldogságáról
álmodott reményeket, hanem mások életének
legkedvesebb álmait is. Mintha a halál nem
elégelte volna meg életök elrablását; az itt
hagyottak jövőjének életének legféltékenyebben
ápoló örömeit is elvitte magával.

Oly hasonló volt búcsújuk is az élettől!

Nem az elenyésző és rettentő, de sivar lát
ványa, hanem öntudatos — vagy annak látszó —
búcsúzása a távozó léleknek. Mintha valóban
csak elköltözésre készültek volna, mintegy
«bizony hozád»-ot rebegeve vissza, onnan, a sejt
telmek felfoghatatlan világából. Hogy az inga
tag hit új erőt nyerjen s a kételkedő lélek újra
megtanuljon imádkozni.

Piroška még feléves sem volt, mikor édes

anyját elveszítette. De nem
a neki adott életet kellett
anyjának a saját élete árán
megváltania. Ifjú anya első
gyermeket könnyebben alig
hozhatja világra. Délután
négy óraker (1865 július 24.)
még a kertben sétált s este
nyolcezkor már mosolyogva
nézte a kis jövevényt, a ki,
ime, csendes fészékbe ér
kezett.

«Juliska tudni sem akar
arról» — írja a férje más
nap — «hogy neki most be
tegeképen kell magát viselnie.
Beszél, rendelkezik s tünö
dik, hogy «ennek az idegen
kis leánynak» mi legyen hát
a neve? Én ajánlom Mar
git-ot. «Szél Margit, örökös
gúny lenne», — mond ő. «Hát
legyen Aranka, ez a legter
mészetesebb.» — «Az kü
löncködés lenne; inkább
Ilona. De legjobb megkér
dezni apámékat.»

A nagyapa jó kedvvel felelt
a hozzá intézett néhez kér
désre. Ime válasza (1865
júli 27.): . . . hogy a létező,
létezett és létezhető, vagy
képzeltető nevek közül mely
lyik legyen az én kis unokám
«jegye»?

«Férfi nevet semmi esetre
ne adjatok neki, azaz ne
olyat, a mi, ha akarom férfi,
ha akarom nő. Ne cseréljük
fel a szerepeket. Guszti, Pepi,
Marci stb. ne legyen.

«Ha valaha csak egy oly nő-jellemet rajzol
tam volna, mint a szegény Shakspeare költött
egynéhányat: a poétai büszág most arra ösztö
nözne, hogy valamelyik elmeszüleményem ne
vét hozzam ajánlatba. De mi van nekem effélé
ből szóra érdemes? Rákhel csak nem lesz, se
Szöke Panni, még Klára vagy Cziczelle vagy
Ágnes se. De ha már kész volna az a munkám,
a melyről nem tudom, kész lesz-e valaha: (ily
szempontból) ajánlanám a Piroška nevet; régi
is, új is, szépen és jól is hangzanék, akár
troheus versben: Széll Pi-roška.

«Ennyit a regényes oldalról.

«A családi oldalon, én, a magam részéről
keveset mondhatok. A meddig, ez ágon, a csa
ládát felvihetni: azt hiszem, minden nő Sára
volt. De bár ez az angoloknál igen előkelő név:
nálunk nem tartozik a kaposok közé.

«Végre a nemzeti oldalát tekintve a dolog
nak, hát bizony nem sok van miben válogatni.
S a létezők sem több joggal magyarok, mint
akármelyik. Sarolta = Charlotte, Hedviga,
Adwiga, Edna, Jennena, Erzsébet, Mária, Ágnes
etc. Csak egy nincs, melyről be lehetne bizo
nyítani, hogy Ázsiából hozták, kivéve a kétes
kijelentésű Emesu-t.

«Hanem hát a ti dolgotok ez. Akárki lesz: mi
szeretni fogjuk. De Juliska, te vigyázz ma
gadra» . . . stb.

Igy vette a nevet a leánya «a költő álmaiból.»
Az ifjú anya gyorsan erőhöz jutott. Csak
hamar maga gondozhatta, saját keblén táplál
hatta gyermekét. Pár héttel a születés után
már saját kezével írta leveleit anyjához, telve
a gyermekén szüggő léleknek hol örömeivel,
hol aprólékos aggodalmaival. A saját egészsége
ellen egyéb panasz sincs, mint hogy hizni kezd,
rég ruháit nem használhatja.

Csupa remény, csupa hála, csupa idyll e
levelezés. Utolsó levelét szülei ezüst-menyeg
zőjére küldte:

Nagy-Szalonta, 1865. november 19.

«Kedves jó szüeim!
«Későn bár, mert mára kell vala e levélnek
megérkezni, irok; irok s elmondom szívem mé
lyéből eredt kívánságomat s az enyim mellett
Kálmánét, hogy adjon Isten kedves jó szüleim
nek még egy huszonöt évet együtt, boldogság
ban, egészségben, megelégedésben tölteni. Adja
Isten, hogy az a szeretet, végtelen becsülés egy
más iránt s az a példás egyetértés, példaként
álljon — mint életök egyéb mozzanata — gyer



Barabás Miklós 1868. évi festménye.

FALK MIKSA.

mekeik s majdan unokáik szemé előtt, s csak
annyira s annyiban teljesítsék eltők társai iránti
kötelességeket, miként jó szülein teljesítették!
«Bár ott vagy itt tölthetők e napot s ne
csak egy száraz levél lenne óhajításaink tolmá
csolója!» . . .

Mennyi kedves örömet vitt volna válaszul e
levélre az apa következő felelete:

«Édes gyermekeim! Illő, hogy én is meg
köszönjem nektek azoz szives, jó kívánatot,
melylyel rólunk, hazasságunk 25 éve leteltével,
megemlékeztek. Adja Isten, hogy még néhány
boldog évet tölthessünk együtt, de nemcsak mi
ketten együtt, hanem veletek, édes lelkeim.

«Azt a napot szerettem volna egy kis örö
münneppé tenni, de egy az, hogy nélkületek
örömünk nem lett volna teljes, más az, hogy
épen azokban a napokban édes anyátok egész
sége nem volt a legjobb, s én is sok hivatalos
gonddal valék elborítva — biz az egész csend
ben folyt le és a szokott egyhangúsággal. Meg
emlékezünk róla mi magunk, csendesen,
homoeopaticus állapotunkban még egy poharat
sem kociztva; de nem hittunk senkit és nem
emlegettük senki előtt. Pedig számítottam volt
rá, hogy majd egy kis baráti körben elmondom,
hogy még sines nekem miért zúgolódná a sors
ellen valami nagyon: 48 éves koromra két
gyermekem tűrhetően fölnevelve, egyikkel
magam már nagyapa, — a másik is ott áll,
hogy ide s tova — megélhet; hogy 25 évünk
mint egy boldog óra röppent el; hogy azt a
megelőző szives női gondot, melyben édes
anyád folyvást részesített, soha én meg nem
hálálhatom; hogy vénségünkre, ha kinseket
nem, annyit szerettünk mégis, a mi megmen
tene a koldulás szegényetől etc. szóval, hogy
mégis jó az Isten, s hálátlan volnék, hogy
egyre-másra véve panaszkodnám, — de biz'
abból az estélyből semmi sem lett és a dictio
elmaradt.

«A helyen, édes Juliskám, küldök én neked
egy verset, melyet a palota megnyitására írtam
(de nehezen fogom elszavalni). Itt van:

Dec. 11. 1865.

A Tudományok háza vagyon:
Ennek örüljek hát ma nagyon?
Kell gyalogolni a lelkek' ágyon,
Nyári melegben, téli fagyon.

Szépén a malmot befejezték,
Csak az egy molnárt kirekeszték;



NYÁRFA-ERDŐ ELTEMETTÉS KÖZBEN.

Kormányos evezzen a gálya után,
Így akarát ezt a kapitány.

Nincs, ki ne lássa, bár csupa vak,
Hogy kocsis helye kocsin a bak:
Ha leszorítják, hajtja gyalog:
Csakhogy ez aztán lassu dolog.

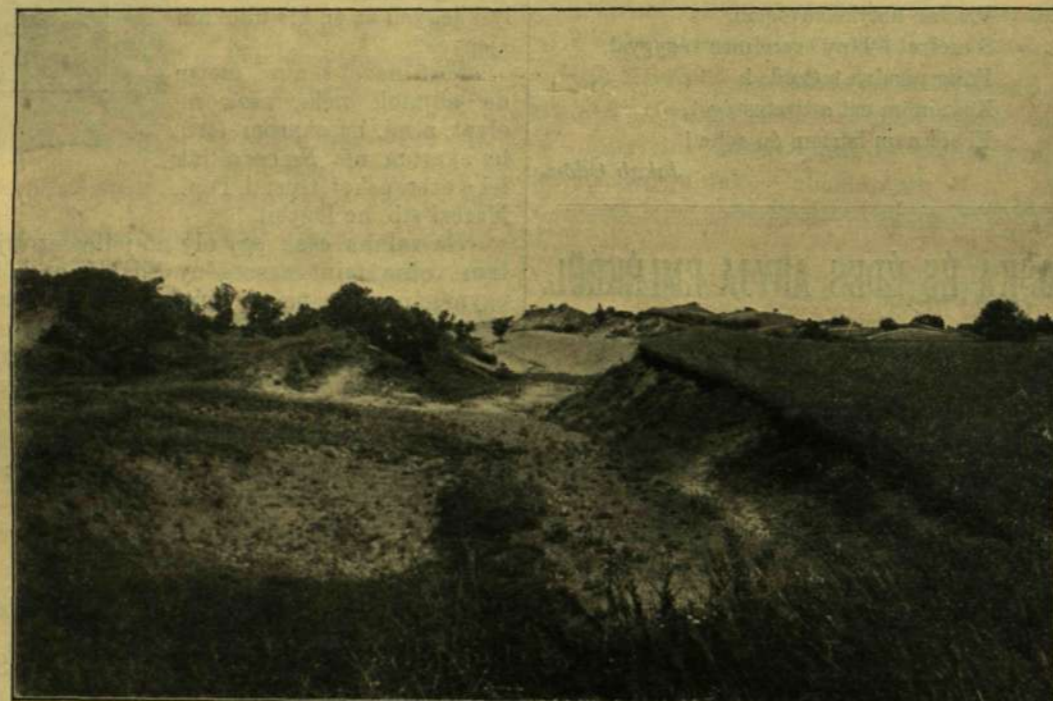
Amde ki valja ebben a kárt?
Nekem ez a kis séta nem árt,
Pezsgeti vérem, tart melegen:
Csak a szekéren baj ne legyen.

Nem palotába — veszzen a fény!
Nem oda vágytam s gondolok én;
Vontak erővel, kór-nyavalyást,
S disze nekem Dejanira-palást.

Egyszerű kunyhó — ott keleten!
Rakja reménydús képzeletem;
Oda sovárogo e fáradt tetem;
Küzködöm, várok, míg tehetem.

Tavaszi fecskék, dal kedvesi!
Jöjtek, Isten kőművesi.
Rakjatok ott egy törpe falat:
Meggípien a költő az alatt.

«Eddig van. Hanem az »Isten kőművesin« ki-
vül úgy tartom, szükség leend a szalontai czi-
gányokra és Borbély János uramra is, minde-
nek előtt pedig egy telekre, miután a más em-



SZÉL ÁLTAL VÁJT BARÁZDA AZ ERDŐK KÖZT.

A HONNAN A HOMOKBUCZKÁT TOVÁBB VITTE A SZÉL.
KÉPEK A HOMOKPUSZTÁKRÓL.

ber házeresze alá bajosan lehet rakni. Ezért,
édes fiam Kálmán, vedd elő alkalmilag tavalyi
patientádat és figyelj a telekeladásvevésárulási-
lehetőségek esélyeire, mert ha az Isten úgy
akarná, tavasszal már csakugyan kezdenünk
kellene valamit.

Az én piezi pirosodó Piroskámát csokolom,
szüleivel együtt. Áldjon meg a jó Isten, kedves
fiam! szerető apátok
A. J.

E kedves ígéretnek azonban Juliska már nem
örülhetett. Súlyos betegen feküdt december
2-ika óta. Meghült, méhgyuladást kapott. Öt-
hat napon át lebegett élet és halál között, de
aggódó férje csak az első roham elmúltával
merte tudósítani a szülőket, midőn már az
orvosok hite szerint «— hála Istennek — a
beteg túl volt a veszélyen.» Hanem a láz nem
maradt el, sőt pár nap múlva ismét hevesebbé
vált. Szülők és testvér kétségbeesetten siettünk,
hogy őt még egyszer láthassuk. Megérkezésünk
napján ismét mutatkozott állapotában némi
javulás; öntudata visszatért s az orvos megtil-
totta, hogy jövetelünket vele tudassák, mert e
hír nagyon felizgathatná. De ő megérezte, vagy
kitalálta s esdekelve kérte férjét, vezessen ben-
nünket ágyához.

Milyen találkozás volt az! Csupa nyájas
mosoly minden arczon s alig egy-két szó:
«Úgy-e kedvesem, már jobban vagy?» — «Óh,

sokkal jobban! Köszönöm, nagyon-nagyon
köszönöm, hogy eljöttök.» — «Csak csendesen,
kedves leányom, majd meggyógyít a jó Isten.»
Karácsony ünnepén még volt némi remé-
nyünk. De ünnepek után (atyám neve-napján)
le kellett mondani mindenről. Élet-ereje nem
birta meg a küzdelmet s kimerült.

Hanem a mily mértékben fogyott a testi szer-
vezet ereje, mintha úgy növekedett volna
«diadalmas lelkének» hatalma «a roncsolt
anyag» fölött. Az utolsó napon arczáról eltűnt
a korábbi bágyadság, tekintetében a kimerült-
ségnek nem maradt nyoma, szeme fölragyogott,
homlokát lelkesültség tette sugárzóvá s egész
valóján oly szemmel-látható volt a szellem
erejének utolsó fellobbanása, hogy ez órákban
szörnyű tusáját s a halál rettenetességét még
környezőivel is csaknem feledtetni bírta.

Mintha oly sphaerákból tekintett volna vissza
reánk, melyek a mi szemünknek láthatatlanok
s onnan hozott volna nekünk vigasztalást és
enyhületet.

Biztos öntudat látszatával s egész tekintetén
a tisztalátás kifejezésével beszélt nekünk a túl-
világról, melyet ő már szemével lát: «Ne búsul-
janak, kedveseim, a lélek él, mi találkozni
fogunk.» — «Én látom az utat, mely ama
házába visz.» — «Látom az arany-hidat...
ott... ott... menni fogok.» — «Az ige, az
eszme örökké való!» —

Sokáig beszélt vagy szavalt így, csengő erős

hangon, olykor fel is ülve ágyában és magasra
emelve karjait.

Majd elbűsűzött, sorban mindnyájunktól;
magához ölelt, megcsókolt, mondott vigasztaló
szavakat: válnunk kell, de a válás nem örökös.
És szeretetünkbe ajánlotta kicsi leányát. Ezt is
oda vitték ágyához, de rémülten küldte el: «Itt
a halál van, vigyék el a halálból.»

Kevéssel utóbb nehéz küzdelem nélkül adta
ki utolsó lehelletét.

Tompa hátrahagyott iratai között fenmaradt
két levele a szegény atyának. Az elsőt mindjárt
az utolsó küzdelemre virradt reggelen írta. Ez
csak ennyi:

«Szalonta, 1865 december 29.

«Kedves barátom! Az én édes jó leányom,
drága Juliskám nincs többé! Huszonöt napi
gyötrelmes betegség után — mely göresős méh-
és hashártya-gyulladás kezdve, typhusos láz-
ban végződött — tegnap, 28-án, éjfélutáni fél
kettőkor adta ki áldott lelkét. Temetése holnap
délelőtt lesz. Kis árváját egészségsben, de minő
sorsnak hagyta itt! Óh, barátom, ki hát boldog
a földön!»

A másik levél két hónappal későbbi:

Pest, 1866 február 18.

Kedves barátom! Régen akartam már írni



A HOMOK MEGKÖTÉSE ERDŐSÍTÉSSEL, GEREBENCZ VIDÉKÉN.



HOMOK-DÜNE A «KURISCHE-NEHRUNG»-ON, POROSZORSZÁGBAN.

kezességet, egyszersmind valószínűsítésére újabb
ösztönt nyertem 1863 nyarán, midőn a kapeso-
lat e helylyel még szorosbra fűződött. Attól
fogva egy «fösvény» sovárgó tekintetével szám-
láltam minden fillért, melyet becsülettel meg-
takaríthatok, hogy e ezéomat, habár évek foly-
táni kitarítás, nélkülözés által, valósíthassam.
Háztartásom meg lön szorítva, bár jövedelem
szaporodott: itt Pesten a mulatság és látvány
fészkeben, minden ily költség teljesen kerülve.
Összeszedtem némely apró tökéimet, aranyai-
mat, eladtam szalontai telkemet, s ime úgy
találtam, hogy egy akkora darab birtokot meg-
vehetek, mely elégséges arra, hogy Szalontán
«mint magam szegénye» megélhessek nőmmel
együtt. Még csak az eladott helyébe egy kis ház
szerzése volt hátra: terveztem, alkudoztam,
építettem erősen. S most...

Tegnap indítottam el az első épület-követ
Gerendaytól! Egy pyramidal gránitdarabot,
mely egyszersmind évek óta addig legörömes-
tebb pillantott lelki szemem, a hol megnyugvá-
sát találta: most azon vidék felé e kő zárja el
a kilátást!

De nem örökre. A mit reá metsztem, azt a
meggyőződést épen a haldokló ágyánál merítém.
Nem tudom megítélni, a vers ér-e valamit: de

neked, válaszolni utolsó leveledre, — de soha
sem mertem hozzáfogni, vagy ha belé kezdtem
is, félbe kellett hagynom. Valami körülményesb
leírását szerettem volna adni a történetnek, —
de végre is átláttam, hogy az nem lehet. Ném
talán írt meg némely részletet: egyelőre ma-
radjon abban. Nekem 1853-iki bajaim majdnem
hogy kiújultak e tételődésben; azt hívem,
tönkre jutok. Azóta javultam — de a fátvölt ne
érintsük.

Egészségi állapotod hanyatlását mindazon
fájdalmas részvétellel fogadtuk, a mennyire ké-
pesek voltunk. De ne csüggedj el, édes barátom.
Míg van élet, van remény. Szenvedéseid nagyok,
türelmesztők lehetnek, de én mégis azt mon-
dom, hogy aranyeres bajaid egy-egy phasisa az,
mely más-más alakban gyötör. Talán egy újabb
fordulat könnyebben tűrhetővé teszi, mikor nem
is várnád. Azért igyekezzél fentartani lelki erő-
det. «Doctor, medica te ipsum!» mondhatod
erre: de valóban olyanformát is kellett a minap
végezhvinnem. Midőn 53-beli rettegéseim most
nem rég elő kezdettek jöni: egy erős elhatáro-
zással kitéptem magamból a gondolkodást bizo-
nyos tárgyról s bele ültem a gépies foglalako-
zásba nyakig: s ime! jobban lettem. Kövesd
példámat, nem valold kárát.

Lásd, én ha elvonatkozom is veszteségem
súlyosb oldalától, attól a mi belső, lelket rázó,
és csupán külső ismétlésaim, ábrándom tönkre-
mentét kesergem is: minő fordulat esett raj-
tam! Évek óta ábrándozom a gondolattal, hogy
visszamehessek Szalontára. Ennek teljesültére



HALÁSZTANYA A «KURISCHE-NEHRUNG»-ON, A MELYET A FUTÓHOMOK ELTEMETTÉSSEL FENYEGET.

KÉPEK A HOMOKPUSZTÁKRÓL.



A HOMOKPUSZTÁBÓL. — SZÉLVÁJTA MÉLYEDÉS A DŰNE TETEJÉN.

híven adja az utolsó, a legutolsó óra benyomását.

Igy van:

Midőn a roncsolt anyagon
Diadalmas lelked megállt;
S megnézve bátran a halált,
Hittel, reménytelen gazdagon
Indult nem-földi utakon:
Egy lón, közös, szent vigaszunk:
A LÉLEK ÉL: találkoztunk!

Köszönöm én ezt az én kedves angyalomnak; köszönöm, hogy midőn lelkünk letört, ő felemelte. Áldassék az óra, mely elhunyt kedvesem elköltözött szellemét oly magas szoros világitásban tünteté elem. Ez az egy vigasztalás kitorolhatatlan. De bevégzem soraimat. Irj édes Mihályom, gyakrabban. Szives baráti csókomat add által egyetlenednek. Szeresetek bennünket édesim. Igaz barátod Arany János.

(Vége következik.)

A DELIBLATI HOMOKPUSZTÁN.

A Bánát aranykalászsával ékes rónaságaira egy darab sivatagot varázsolt oda a természet, a mely hosszan nyulik el a Duna Bázias melletti szurdokával szemben Petrovosszello és Alibunár felé.

Legnagyobb része ugyan ma már erdősítve van ennek a 400 négyzetkilométer területnek, de azért valami 2000 holdon még szabadon fut a homok a szél szárnyain.

Különös anyag is ez a homok! Nagyító üvegen át minden szeme kis, gömbölyű, átlátszó üveggolyócskának látszik, nincs benne más, mint csupa kemény kvarciszem, néhány piros kis gránát s itt-ott, a hol tisztátalanabb, apró kis csillám-lemezek. A gömbölyűre süroit homok olyan állhatatlan, olyan könnyen szétfolyik, az ember lába s a kocsis kereke elől kitér, minden kis szellő zizegve hajítja tovább és tovább az apró szemeket.

A hol nem borítja a földet más, mint ez a "folyékony szilárd test", ott nagyon különös képe van a világnak. Mindenki csodálkozva fogja látni Gerebenz vidékén a deliblati pusztát vakító fehér homokbuczkáit. Mert a homok nem marad nyugodtan, nem borítja simán, egyenletesen a térszint, hanem a szél játékaing engedve mindenféle különös formákba halmozódik. Először is milliárd apró, tenyérnyi széles fodor lepi el a homok felszínét; olyan ez a látvány, mintha aprón hullámszaga a homok felszíne, a mint ezt képeinken lehet látni.

De ez nem elég. Ezen kívül még nagyobb halmok is keletkeznek, mind szabályos kis pajzsalak, a melyből a szélről elfordult oldalán egy kis karéj alakú kivágás hiányzik. A mint fordul a szél, ezek is fordulnak vele együtt: megfordul a fodrozat is, meg ezek a kis buczkák is. Csak egy napig tartson a szél, máris elrombolta az előző napok alkotásait s újakat, az

előbbiekhöz tökéletesen hasonló pajzs alakú halmocskákat készít, de más irányba elhelyezve.

Ezek a változó, napról-napra más irányú szelek azonban nem képesek megváltoztatni a komokpuszta legnagyobb és legszembevetőbb alakulatait: a nagy buczkákat. A ki ugyanis a homokpusztát valami végtelen síkságnak képzelet, az ugyan nagyon csalódik. Sehol hepehupásabb, egyenetlenebb talaj! A kocsit valóssággal nyaktörő bukkánokkal vezet át buccakáról-buccákra, majd gyepek, majd erdős halmok között, majd pedig a vakító, sárgás-fehér, szabad homok halmi közt. Első megtekintésre semmiféle rendszert, semmiféle egyöntetűséget sem találunk ezek közt a halmok közt. Csak igen figyelmes megtekintés győz meg róla, hogy azok között bámúlato rendszer uralkodik.

Ezeket a nagy halmokat az a szél támasztja, a melyik leggyakrabban fúj száraz, meleg időben. Így például a deliblati pusztán az északi szél is igen gyakori, de rendszeres nedves időjárással, esővel, vagy hóval jár. Ez nem nagyon képes tehát a homokot mozgatni. Annál nagyobb hatása van a forró nyáron uralkodó délkeleti szélnek, a melyet a szerbek kossavának neveznek. Valóságos szánum ez a deliblati pusztán: száraz és forró, s ha elkezdi, ugyancsak tartósan perzseli a homokpuszták avar fűnövényzetét.

Ez a szél emelte azokat a 30—40, sőt néha 50 méter magas halmokat, a melyek Gerebenz és Deliblat között annyit gondot okoznak az erdészeknek. A halmok között négy féle szabályos alakot látunk. A legnagyobbak a szél irányára keresztben álló hatalmas gátak, a melyeknek a szél felőli oldala igen lankás, míg a másik oldalán olyan meredek, a milyen meredeken csak a homok megáll. Ennek a meredek lejtőnek a lábán szélszél van, mert a szél árnyékában vagyunk. Ezeket a hosszú gátakat dűnénnek nevezik s ezeknek az a tulajdonsága, hogy a szél hatása alatt mint valami hatalmas hullám, előre gördülnek. A szél a lankás lejtőn felgördíti a homokszemeket s a meredek lejtőn, a szélről mentes oldalra lehullanak. Így halad folyton előre a dűne s eltemeti a gyepek rónát, az erdőt, sőt a falvakat is. Poroszországban, Königsberg vidékén, az u. n. Kurische Nehrung hatalmas dűnei, a mint tovább és tovább mozognak, majd erdő, majd valami régi temető, sőt rég elpusztult falu romjai is kerülnek ki alóluk.

Ha nagyon messze elvitté már a szél a dűnét, akkor szétszaggatja nagy pajzs alakú halmokká, a melyeket a tudományban barkhánoknak nevezünk. Epen olyan alakjuk van ezeknek, mint azoknak a kis, egy napos halmoknak, a melyekről előbb szóltam. Ezek is gyorsan tovább mozognak a szél szárnyain, mint a dűnék s szabályos alakjukat mindaddig megtartják, a míg olyan vidékre nem érnek, a hol több a nedvesség, nem olyan erős a szél, vagy a hol már az ember is beleszól a természet működésébe s megkötö a buczkát. Begyepesedik, vagy erdő támad rajta s a barkhán megszűnik tovább mo-

zogni. Igen szép ilyen félig kötött halmokat lehet látni Izsák és Fülöpszállás között, az úgynevezett Bikatorokban, a Kolom-tó partján. Megvan még a barkhánok alakja, de már alig mozognak, széles hátukat gyepek és erdő lepi el.

Ha félig-meddig megkötődnek ezek a buczkák, akkor megint más alakot vesznek fel. Ilyenkor ugyanis a szél a bucza szélnek legjobban kitett oldalát megtámadja, a gyepek felszaggatja s a homokot keresztül víve a bucza, annak másik oldalán mint hatalmas garmadát rakja le. Igen gyakran lehet ezt az alakot látni a deliblati pusztán, meg Kecskemét körül.

Ha ez a kifúvás sokáig tart, úgy a szél a buczkán keresztül egész mély és széles barázdát váj s valóssággal ketté vágja az egész halmot saját garmadájával együtt s a szabad homokból hosszú nyúlványt rak a ketté vágott bucza két keskeny felének a végére.

Ekkor aztán a szél működése be van fejezve. A hosszan elnyúló gátszerű halmokat benövi a fű, majd a bozót s a szél többé nem tudja bántani.

A deliblati pusztán Gerebenz vidékén gyönyörűen kifejlődött dűnét látunk. Ettől éjszaknyugatra a barkhánok és garmadás buczkák váltakoznak, míg végre a pusztá északnyugati részén a szél irányában hosszan elnyúló halmokat látunk; sokszor nem tudja az ember, hogy a szél alkotásával, vagy valami római sánczszal van-e dolga? Ezen a helyen teljesen meg van kötve a homok, csak itt-ott látunk hosszan elnyúló, aránylag keskeny barázdákat, a milyent képünk is mutat. Ez mintegy 300 méter hosszú és csak 15—20 méter széles, a mint látszik, élénken elüt a környezetétől, a mely nagy messzeségre gyepek, itt-ott erdős halmvidék, míg a szélbaráza valósságos kis homokszivatag.

A Gerebenz-vidéki dűnétől délkeletre valami 100 méterrel alacsonyabban a térszín s itt is a szél irányában elnyúló gátszerű halmokat látunk. Innen már mind elhordta a szél a homokot s a dűnékben és barkhánokban halmozta fel. Annnyira letisztította ezt a részt a szél a homoktól, hogy egészen közel jutott a felszín a talajvízhez s itt-ott tavak töltik ki a mélyedéseket (Cziganszka-bara, Constanti-nova-bara stb.). Fenn, a halmok közt azonban 30—40 méter mély kútakat kell ásni, hogy az ember ivóvízhez jusson.

A pusztá valamikor egészen erdős volt, de ezt kipusztították s csak a múlt század elején (1810—15) kezdték el újra fásítani, de még ma is folyik a hatalmas mű. Egyik képünk az új fásítást mutatja. Hosszú sorokban, a szélre keresztben rakják le az akácfa-fácákat s a sorok közé két vékony barázdába fűmagot vetnek. A fű csakhamar kibúvik s némileg köti már a homokot, míg az akácfa-csok meg erősödnek s teljesen megfogják a szelet meg a homokot. Az a szerencse, hogy a homok egy arasznyi mélyen mindig nedves. A míg a felszín 51 C fokra is felemelkedik a homok hőmérséklete, hogy valóban sűt, mint a tizes kályha, addig egy fél méter mélyen már mindig hűvös és nedves.

Az erdők helyére aztán ma már, egy merész lépéssel tovább haladva, szőlőket ültetnek. Eleinte nagy aggodalommal merték csak megbolygatni a megkötött homokot. Az első telepes Sauerwald úr, fehértemplomi földbirtokos volt, a kinek azonban nem engedték meg a homok megforgatását, mert attól féltek, hogy ha fel-dülja a homok felszíni kötését, a növényzetet, akkor a szél megint szárnyára veszi a homokot s óriási küzdelembe fog ismét kerülni a megkötése. Az aggodalom azonban alaptalannak bizonyult. A futó homokterületnek jókora részén már szőlők diszlenek s nem vetek neki tiszteendő s a hol ma kis Sahara fogadja az utast homokfuvó szánumszelével, ott jó borral fogják kínálni az utast. Különösen az őszi barack finomabb fajai — a mint mondják — nagy-szerű terméseket hoznak ebben az eddig átkozott homokban. Darányi Ignác az földmívelési miniszter most a homokterület legkésőbbéjébb részén, az u. n. Flamundán (Ehség) akar új telepítést teremteni, sőt jövő évre a károlyfalvi kút mellett egész falu fog épülni, pedig itt azelőtt ha egy-egy pásztor megfordult, az is sietett ki, hogy a sötét éjjel ott ne érje, mert nincs az a labirintus, a melyben úgy el lehetie

tévedni, mint a Flamunda buczkái között. Epen itt van az átmenet a dűnék és a szél által barázdált halmvidék közt, tehát olyan összevisz-szaság van, hogy ha az a kis kocsinyom nem kanyarogna a torlaszok között, bizony csak a kompasz segítené ki az utast. Beszélnek is esete-ket, hogy pásztorfűk eltévedtek s csak napok mulva, kiéhezte és különösen a szomszúság által meggyötörve kerültek ismét az emberek közé.

Wessely a 60-as évekből még azt mondja, hogy a deliblati pusztá Európa legnagyobb részén homokszivataga. Lassanként el fog enyészni a vidéknek ez a szomorú dicsősége, a mint eltűnt nem kevésbé hírhedt szomszédjának, az alibunári mocsárnak vadregényes világa, s a nyár- és akáczfák lombjai közt a homok zizegése helyett a szőlőkapa pengését fogjuk hallani.

Ennek a gyors átalakulásnak meglepő példáját láttam az izsáki homokban. A Bikatorok 300 hold szőlősgazdája vendégszeretón fogadott hajlékába. Este sétát tettem kinn a buczkák között: csak a Szent János-bogár világított versenyt a csillagokkal. Kedélyes vacsora után kitekintve a kastély terraszáról, bámúlato látvány tárult fel szemem előtt. Száz és száz lámpa világította be a buczkák kietlen világát, hogy azt hihettem volna, valami fényesen világított városra esik a kilátás.

Ezeket a lámpákat százal gyújtják meg a szőlő-moly ellen. Egyszerű olajmécses, a melynek fényére odaperegnek s az olajba hullanak ezek az ártalmatlan rovarok. Olcsó és egyszerű védekezés ez a szőlő száz ellenségének egyike ellen!

A bánás aranykalászsával termő rónai közé varázsolt sivatag eddig csak veszedelmet hozott a környezetére. A rómaiak sánczokkal kerítették el, valószínűleg az ott tanyázó kóbor hordák ellen. Majd szabadabbá lett a homok s pusztulással fenyegette az egész környéket. Innen-onnan pedig egy évszázada küzd az ember a homok megkötésének nehéz kérdésével s remélhetőleg korunknak jutott a szerencse s kortársainknak a dicsőség, hogy az áldatlan sivatag kultúra alá kerül s dűsan fizeti vissza a meghódítására fordított fáradságot!

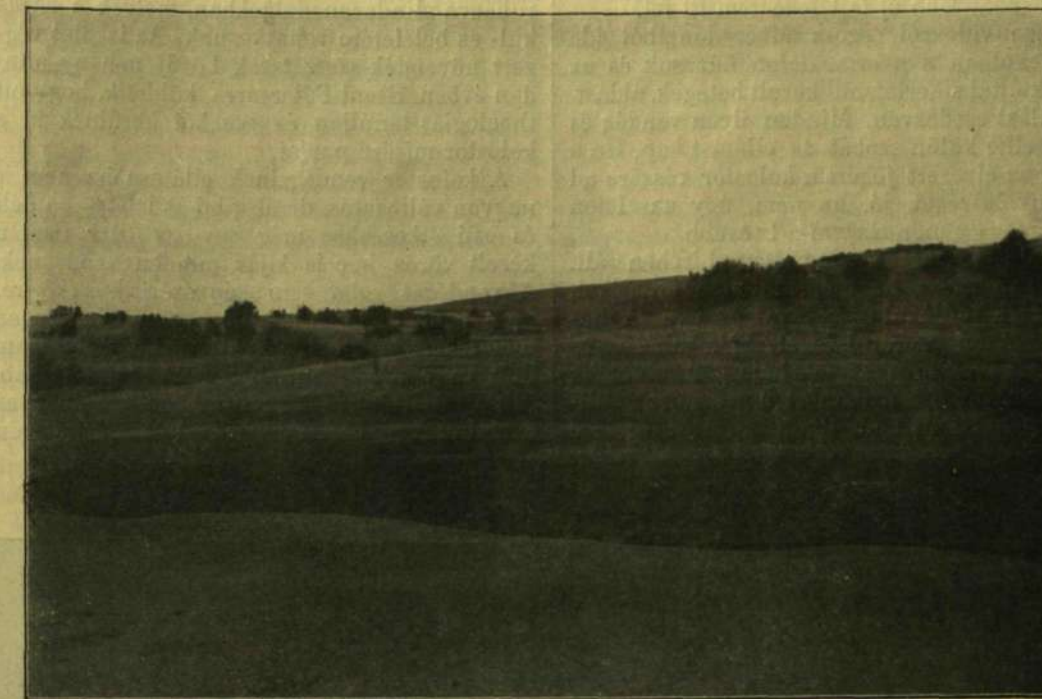
Cholnoky Jenő.

A RILO- ÉS RHODOP-HEGYSÉGEK VIDÉKE.

A bolgár rablók által elhurcolt Miss Ellen Stone nevével együtt sűrűn előfordult mostanában a *Rilo*-, *Rhodop*- és *Perin*-hegységek neve is. Ezek a hegységek azok, melyekben a leg-több emberrablás történik és melyek a rablók-nak legbiztosabb menedéket nyújtanak az üldözöttség elől.

A Rilo- és Rhodop-hegységet különféle irányban magam is bekalandoztam és így talán érdek-kegel fog birni, ha azokról egyet-mást elmondok. A *Rilo-Dagh* egy hatalmas hegytömeg, mely déli irányban a tulajdonképeni Bulgária, valamint Kelet-Rumélia és Macedónia között a határt képezi és a mely a Macedóniával határos *Szt. Ivdán* nevű csúcsában 2923 méter magasságot ér el. Egyes hegyoldalain és magasan fekvő mélyületeiben a hó soha sem olvad el. A hegytömeget két ilyen völgy szeli át, az egyik keletről nyugatra, a másik délről északra, melyen a közlekedés lehetséges: a Rilo- és az Iszker-patakok völgye. Míg az előbbeni a Rilo-kolostortól egészen a Riloszelo-falunál végződő torkolatáig kocsival is járható, addig a másik völgyben csak lóháton vagy gyalog lehet tovább jutni. A Rilo-kolostortól kelet felé, fel a három havasi tengerszemhez, már a sziklák uralkodnak a tájon, tarkázza magas vízesekekkel, egy-egy görgezőző patakocskával, vihar-fenyőkkel, meg havasi legelőkkel, melyeknek zamatos füve még nappal is kicsalja az é tájon csak nagy ritkán háborgatott zerge-családot. Kisérőim egyike egy ilyen helyen pisztyolt süttőt el és a dőreje három zerge kelt fel a legelőről. Ha 5—6 órai fáradságos út után elérkeztünk a három havasi tengerszemhez és a hegyhátra másztunk, felséges panoráma tárul fel szemünk előtt. Dél felé a magas *Perin-Dagh* hatalmas ormai és csúcsai fehérlenek a távolban, dél-nyugatra a macedon-síkság egyes részein sziklik el a szem, egyenesen keletre pedig egy-kévé meredt hullám-tenger látképe idézi fel bámúlato-latunkat.

A sziklákat és havasi legelőket az é vidéken



A HOMOKPUSZTÁBÓL. — A DŰNÉK SZÉLFELŐLI LEJTŐJE, APRÓ BARKHÁNOKKAL.

bizalmasabb zerge, a három tavat és az ezekből eredő Rilo-patakot pedig a nemes pisztráng nagy száma népesíti be. Hogy mily kevésbé félnék az é vidékbeli zerge, annak bizonyosságát felemlitem azt, hogy a tengerszemekhez történt hat órai vándorlásunk alatt az út mentén, egész közelről, két szép zergebak esett zsákmányul; a pisztrángnak pedig se szeri, se száma. Az út mellett felüött éjjeli tanyánkhoz hat bolgár érkezett halászatának egy napi eredményével és ez három nagy kosarat töltött meg. A bolgár nem nagy vadászat-kezdő, a török még annyira sem, de mindkettő szeret halászni, a mire különösen a bolgár vallásának sok bójte is mintegy rákényszeríti.

Az Iszker-pataknak egyik mellékágára, mely a Rilo-kolostor északi oldalát védő magas hegy-hát völgyéből ered, szinte óriási sziklák meredeznek le, melyek nyugat felé vonulva, egy hosszú vonalban tárják elénk a Rilo-hegység hatalmas panorámáját.

Talán é helyen említhetem fel azt is, hogy az Iszker-völgyében, úgy az Isten háta mögött egy falura akadtam, melynek *Magyari* a neve, azonban lakosainak nevei magyar eredetre nem vallottak. Utazásaim alatt Kis-Azsiában, Bruszától nem messze, még egy falura találtam, mely nevével fogva gondolataimat hazámba vitte, ezt a falut pedig *Csongrád*-nak nevezik.

Hogy eleink, már a vezérek korában is, a Balkán-felzsiget népeivel majd békés, majd háborus viszonyban éltek, szinte óriási sziklák tanítják s ebből magyarázható ki, hogy egyik-másik mondánk még maig is él a bolgár nép nyelvén. Igy a *Csaba úr* vagy *Csaba füve* magyar mon-dára a Rilo-hegység kellős közepén akadtam, a hol egyik vezetőm állítása szerint a *Szt. Ivdán*on egy olyan fű nő, melylyel ha a ló békóját megkenik, ez magától leesik. A Koda-Balkánon pedig van egy kövel kerített kert, melyből ha egy benne termő bizonyos virágot leszakít az ember, az illető a kertből többé ki nem talál.

A Rilo-hegységet minden nagyszerűsége, vad-ban és halban való bősége sem tette volna a bolgárok előtt oly híressé, ha századok óta nem rejtene magában a híres *Rilo-kolostort*, melynek szent falai közé egész Bulgáriából és Macedóniából áhítoatos vallássalággal zárandokol a görög-keleti vallású nép, hogy ott búneiert vezekeljen vagy testi és lelki bajára gyógyirt találjon.

A majdnem 2000 méter magasságban, regé-nyes havasi táj közepette fekvő Rilo-kolostor úgy nagyságára, mint hírére nézve, mindjárt az Athos-hegyi kolostor után következik. A kolostor a görög-keleti vallás egyik kiváló szent-jének, *Szent-Ivdánnak* köszöni alapítását. Igaz ugyan, hogy Szent-Ivdán a kolostor falait aligha látta, mert ő asketa életet élt és egy maig is mutogatott barlangban lakott, utódi azonban már kolostort építettek, mely a sziklákban képest újabb és újabb épületekkel toldott meg, míg a múlt század harmincas éveiben elérte mostani nagyságát. A kolostor, mint képünk

mutatja, több összefüggő zárt tagozatból álló, nagyobb részében három emeletes kaszárnya-szerű épület, melynek könnyebben hozzáfér-hető oldalain nem hiányoznak a lőrések sem.

Az épületek által zárt négyyszög közepén emelkedik a bizanci modorban épült templom, a melyhez a régi templomnak egy maig is ép-ségben maradt csonka tornya simúl.

A kolostorba két erős és hatalmas kapu, melyek fölött szarvas-aganesok díszlenek, lehet bejutni; a kapuk a vidék közbiztonsági állapotának megfelelőleg reggel hat órakor nyílnak ki és este naplemente felé zárulnak be, mely időn innen vagy túl közönséges halandó előtt ki nem nyílnak. A kolostor falai majdnem egy méter szélesek, termésköböl valók és ablakai még a harmadik emeleten is erős vasrácsokkal vannak ellátva. A kolostorban 400-nál több szoba és terem van, mely utóbbiak mindenikében bucsujárások alkalmával több száz bucsust szállásolnak el.

A kolostor udvari részét, mint képünkön lát-ható, minden emeletén vastag termésköszlo-pokon nyugvó boltíves folyosó veszi körül, mely egyes részeken erkélylyé van kiszélesítve. A búcsusok és a közönségesebb halandók szá-mára fentartott szobák falai ezer és ezer névtől tarkállanak, mert hát melyik irástudó vendég állná meg, hogy a kolostorban maga után némi emléket ne hagyjon? Némely szoba padmalya ügyes kéz alkotta faragványokból van össze-alkotva.

A templom körül három oldalon oszlopocsa-ronok vezet és úgy ez, mint a templom belseje telendes-teli van freskókkal. Szt. Ivdán életének minden mozzanata ábrázolásra talált é képek-ben, de ezeken kívül nevezetesebb bibliai mo-mentumokat is több kevesebb szerencsével vett a festő ecsetjére. Hogy a templom belseje min-den részében az aranyozástól csillog, az magá-tól értetik. A templom legnagyobb kincse Szent Ivdánnak fennmaradt jobb keze, mely a szentélytelzáró rácszat előtt, aranyal gazdagon hímzett bársony takaró alatt, egy kis koporsóban nyugszik. Ez ereklye mellett a pénz-beli adományok elfogadására szánt tálcza van elhelyezve.

A kolostor, mint messze földön híres búcsú-járó hely, az arra alkalmas hónapokban soha sincs vendég nélkül. Ferdinánd bolgár fejedelem majdnem évtizeden felkeresi a kolostort, melynek vidékén ideje nagyobb részét vadá-szattal tölti. A bolgár miniszterek, Bachmatiev úr, az orosz politikai ügyvivő és e mellett szen-vedélyes lepkegyűjtő, előkelő állású hivatal-nokok, katonák és papok, állás nélküli tanárok és tanítók, ez utóbbiak sokszor hónapokon át élvezik a kolostor vendégszeretét.

Külföldiek csak ritkán merészkednek é hir-hedt vidékre, pedig a tudományos cselebb uta-zónak mily gazdag zsákmány kínálkozik é félre-eső hegység állat- és növény-világában. Hogy többet ne említek, én magam, ki bogarászati

ezébből már két izben voltam a Rilo-hegységben, húsznál több új fajt fedeztem itt fel.

Messze vidékről, egész Macedóniából ide zárandokolnak a gyermektelen házások és az orvosok által sikertelenül kezelt betegek, áldást, gyógyulást esedezvén. Minden ilyen vendég és családbelije külön szobát és ellátást kap. Ha a vendég az élvezett jókért a kolostor részére ad valamely összeget, jó, ha nem, úgy az «Isten fizesse meg» elmondásával áll tovább.

A kolostor mesés gazdagság hírében áll. Hiszen az egész hegység, minden erdejével, legelőjével, vadjával és halával az övé. A hasasi legelőkön ezerével legel saját juha, valamint százával lova és marhája. Ez utóbbiak alig szorulnak őrzetre, mert a pásztorok állítása szerint Szent Iván tereli azokat a legelőre

tása alatt áll, ki korlátlan hatalommal van felruházva mindazon dolgokban, melyek a zárda kül- és beléletére vonatkoznak. Az iskolát végzett növendék-szerzetesek közül néhány minden évben Szent-Pétervárra küldetik, hogy ott teológiát tanuljon és ezekből kerülnek ki a kolostor miséző papjai.

A kolostor vendégeinek ellátása ha nem is nagyon változatos, de elég bő és izletes; a déli és esti étkezéshez még egy-egy liter tisztán kezelt vörös bor is kijár minden vendégnek. A vendéget soha sem kényszerítik a böjtre, mely pedig az ilyen kolostorban minden évben Sült vagy párolt birkahús, zöld és száraz bab, juhsajt és juhtúró leggyakrabban kerülnek az asztalra. A pinczesternek adott baksis révén

EGYVELEG.

* **Petroleum-égések.** Ezelőtt 45 évvel Arizonában egy petroleumbánya kigyulladván, a tűz csak a múlt nyáron aludt el. A kárba vesztett petroleum mennyiségét 450 millió hektoliterre becsülik. Ehez némileg hasonló eset Bakuban fordult elő, hol a kigyulladt petroleumforrások tizenegy évig folyton égtek.

* **Az ember életidejének hossza** 300 év alatt átlagban megkétszereződött. A XVI. században az emberek átlag 18—20 évig éltek, a XVIII. század vége felé valamivel tovább 30 évnél, most pedig 40 évig. Ennek magyarázata pedig az, hogy a háború most sokkal ritkább, rövidebb tartamú és emberegyesőbb, mint a középkorban volt, azonfelül pedig az egészségügyi intézkedések is sokkal tökéletesebbek.



AZ EGUMEN HELYETTESÉVEL ÉS FRANCZIA KATH. SZERZETESEKKEL.



RILO KOLOSTOR KATONAI ŐRSÉGE.



A KOLOSTOR.



A KOLOSTOR UDVARÁNAK EGY RÉSZÉ.

A BULGÁRIAI ROLO KOLOSTORBÓL.

és este az éjjeli szállásra. A fűreszmalmaiban készült deszkákat és a rengeteg erdőben termő épületfát egész Szófiáig szállítják alkalmazottjai; a kolostor jövedelme még koldulás által is szaporodik, mert az arra alkalmas időnyben a noviciusok bejárják a falvakat, hogy átvegyék az egyes faluk adományait, melyek a község vagyonságához mérten egy-két marhából, lóból, juhból, gabonából és borból állanak. Ezen adományok fejében azután a búcsúsok a kolostorban ingyen ellátásban részesülnek, sőt a községek azon jogot is megkapják, hogy a községben levő bütyöket vagy csendes őrlőket a kolostornak adhatják át ellátásra, hol az ilyenek befogadása a kolostoron kívül egy külön épület szolgál.

A kolostor számadásait egy világi könyvelő vezeti, mert a forgalom több százezer frankot tesz ki minden esztendőben. A kalugyerek száma ottlétem alkalmával alig rugott 40 főre, kik között csak 2—3 misés pap van.

A kolostor az egumen (zárda-főnök) igazga-

még egy kis becspésre is szert tehet az ember, mert a baksis oly varázserővel bír, hogy előtte a pincze is többször nyílik ki, mint a mennyi-szer a kolostor szabályai megengednek. Miután egy házikerten kívül a kolostor körül egyéb megművelt föld nincs, azért a húst kivéve, minden egyéb élelmiszert lovakra vagy szamarakra kötött nagy kosarakban és zsákokban szállítanak fel a kolostorba. Az ilyen élelem-szállító karavánok Riloszelo falu és a kolostor között szüntelenül közlekednek és így az élelmezés elég költséges is.

Korábbi háborús idők alkalmával a kolostor kincseit elásták; ma erre aligha van szükség, mert a kolostort a rendes katonaságnak egy állandóan ott tanyázó szakasza védi.

A kolostor mellett állami posta- és távirad-hivatal is van, hol — magától érthetőleg — látképes levelezőlapok is kaphatók.

Merkl Ede.

(Vége következik.)

EGYETEMI ÉLET 1848 ELŐTT.

Ezelőtt 57 évvel a budapesti egyetem két évig tartó bölcseleti tanfolyamán a mostani rendszertől teljesen eltérő szokások voltak.

A tantárgyakat latin nyelven adták elő; a magyar nyelv és irodalom tanulására hetenként pedig csak egy óra jutott. Ilyenkor Horvát István a fiatal egyetemi polgárokat ékes szavakkal arra figyelmeztette, hogy szabad idejük egy részét az anyanyelv tanulásának szentelni hazafiás kötelességüknek ismerjék.

1844-ben Szaniszló kanonok (utóbb nagyváradi püspök) hittanár és egyetemi hitszónok, utána Ranolder (utóbbi veszprémi püspök) és Reisinger kegyesrendi áldozár tantárgyaikat már magyarul adták elő. Jedlik Ányos benézés pap, a fizika nagyírú tanára, és Petzval Ottó, a felsőbb mennyiségtan tanára követték őket a magyar előadásban.

Az előadásokon, melyek reggeli 8-tól 10-ig, délután 2-től 4-ig tartottak, minden hallgatónak rendszeresen meg kellett jelennie. Az elmaradottakat (absensek-et) egy külön e célra kirendelt szegényebb sorsú tanuló (curator) — ki ezért havonként négy pengő forintot, vagyis 12 huszast kapott, — följegyezte, s ezen jegyzéket az előadás után az illető tanárnak átadta.

Kedden délután és csütörtökön egész nap nem tartottak előadásokat.

Az egyetemen tandíjat nem kellett fizetni, csak beiratáskor kivántak négy pengő forintot, de szegényebb sorsú hallgatónak ezt is elengedték. A befolyt pénzből a «curator»-t fizették, a főlösleg pedig az egyetem pénztárába került.

Vasárnap és nagyobb ünnepnapokon a római katolikus hitvallású tanulók az egyetemi templomban tartandó nagymisén és hitszónoklaton megjelenni kötelesek voltak. A távollevőket ismét a curator jegyezte föl. Az egyetemi templom két jobboldali oltár mellékfalán most is meglátszik ama fekete fatábla helye, melyen az egyes tanfolyamok hallgatónak nevei fel voltak jegyezve. A templomban megjelenő hallgató neve mellé a táblába egy kis faszeget dugott s ezzel ottlétét igazolta. A templomban való hanyag megjelenést — negligentia in divinis — az iskolai év végén kiadott bizonyítvány egyik rovatába, bevezették, a mi az illetőnek sok bajt és kellemetlenséget okozhatott.

A hittanár (exhortator) előadása előtt, mely rendszeren hétfőn és pénteken 9-től 10-ig tartott, a nem katolikus hitvallású hallgatók a tanteremből eltávoztak. Azonban téli időben sok szegény sorsú hallgató szívesen maradt tilve a jól fűtött tanteremben.

A hallgatók névsorát, vagyis az ügyvezető katalógust a tanárok nagyobb része belátása szerint hetenként legalább egyszer, egy előre meg nem határozott napon felolvasta. Az ilyen-



A KIRÁLY MELLÉSZOBRA A KIÁLLÍTÁSON.

A VADÁSZATI ÉS BAROMFI-KIÁLLÍTÁSBÓL.

A közönség folyvást érdeklődéssel látogatja azt a valóban sikerült és szép kiállítást a Város-teremben, mely annyi vadászati vonatkozású tárgyat foglal magában, de egyszersmind szolgáltat tesz gazdaságunk egyik fontos ágának, a baromfi-tenyésztésnek is.

Az egyes helyiségek pompás berendezésükkel mindjárt megkapják a belépő figyelmét, a felhalmozott kiállítási tárgyak sokaságában pedig alig tudja, melyiket nézze előbb, hiszen mind oly szépek s egy vagy más tekintetben kiválóak.

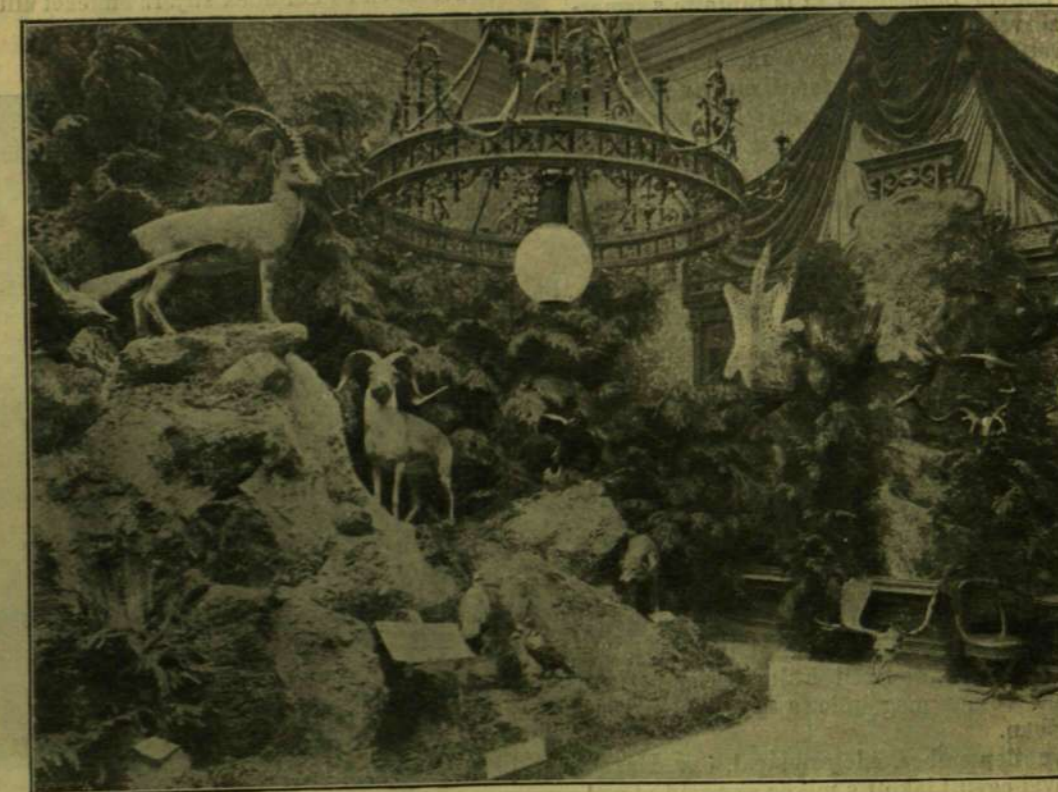
Ott vannak a jeles vadászok gyűjteményei, a tömördek szebbnél-szebb agancs, mindenféle fegyverek, melyek közt feltűnnek a kitünő tudós, Wartha Vinceze régi puskái. Gróf Zichy Jenő ázsiai vadászszákmányai előtt is sokáig állva marad a szemlélő, nem különben gyönyörködve nézheti a Ghyczy-család cbari (Fiume-megye) uradalmának gazdag kiállítását s Főnagyt József érdekes tárgyait, valamint sok más egyéb, a mit csak egyszerűen felsorolni is sok volna.

Nagyon szépek a kitémött állatok; a Lendl Adolf, Rosonowsky Frigyes preparátumai fényesen bizonyítják, hogy a hazai tömészet mennyire kifejlődött s hogy e tekintetben a legelső sorban állunk. Az egyes állatok, állatesoportok szinte élni, mozogni látszanak.

A vadászati kiállítás egyik legvonzóbb része az élő füzánok csoportja. Egyönyörű gyűjteményben együtt van mindenféle fajú füzán, sőt az ismerteken kívül több olyan is, a melyek keresztjezéből származván, eddig ismeretlenek voltak.

Nem kevésbé érdekes a baromfi-kiállítás is, hol a szárnyas aprójószág minden neme, faja össze van gyűjtve, a mint ezt a szakadatlan kukorékolás, gágogás, turbékolás már messziről elárulja. Nagyon tanulságos kiállítás a gazdasággal foglalkozókra nézve, de nagy mértékben érdeklí a nem gazdáközönséget is a száz meg száz ketrecz, kalitka mozgalmas, élénk világa.

A kiállításról — melynek rendezésében kiváló érdeme van Parthay Gézáknak — bemutatunk ezuttal néhány képet, melyek fogalmat nyújthatnak az ott láthatók érdekes voltáról.



KESELYŰ, RÖSZÁLI KECSKE ÉS VADJUH.

A VADÁSZATI KIÁLLÍTÁS BUDAPESTEN. — Weinmann fényképe után.



FÁCZÁN-CSOPORT.

elnöki széket s csakhamar azután őt választotta ki titkárául. Akkor miniszteri fogalmazó volt s hogy azóta, ily rövid idő alatt osztálytanácsosi rangra emelkedett, ez legnagyobb bizonyossága annak a bizalomnak, kedveltségnek, melyet hivatalos működésével kelteni tudott.

Rokonszenves egyéniségét jól ismerték mind azokban a körökben, a melyek a miniszterelnökekkel érintkezni szoktak. A hol Széll Kálmán megjelent, mindenütt vele volt Hazay is: a képviselőházban, hivatalos utazásokon, Bécsben vagy az ország bármely részében, Rátóton, a miniszterelnöki hivatalban. Állandó segédje volt a miniszterelnöknek; ismerte hivatala ügykörét a legapróbb részletekig, a jogi, politikai, személyi ügyek beható ismeretével és kitűnő emlékező tehetségével nagyon hasznos szolgálásokat tett főnökének. Arról a száz meg száz ügyről, melyek hatáskörében napról-napra megfordultak, pontos felvilágosítással tudott bármikor szolgálni s pihenést nem ismerve, fáradhatatlan szorgalommal intézte el a reá bízott, sokszor jelentékeny fontosságú s bizalmas természetű feladatokat.

Szeretetre méltó modorával megnyert mindenkit, a ki érintkezésbe került vele: képviselőket, tisztviselőket, hirlapírókat, kihallgatást kérőket, kérvényezőket. Nagyon jól tudott az emberekkel bántani. Ritka gyors előléptetésének csak örült mindenki, nem volt, a ki irigyelte volna szerencsését.

Széll Kálmán rendkívül szerette derék fiatal titkáráját. Nemcsak hogy mindenüvé magával vitte, hanem mindenütt ki is tüntette s ismerően szervezetének gyöngességét, nagy figyelemmel vette körül s vigyázott rá, hogy utazás vagy munka közben egészségében kár ne essék. Mondhatni, inkább apai barátja volt, mint hivatali feljebbvalója. Halála hírére is mély megindulással hallotta bécsi utazásáról való visszatértekor s koporsójára koszorút küldött, szalagján e fölírással: «az én szeretett, hű, felejtethetlen Hazaymnak.»

Dr. Hazay István néhai Hazay Ernő országgyűlési képviselő és nagybirtokosnak volt a fia s 1868-ban Bátorkezin született. Középiskoláit Pozsonyban, jogi tanulmányait pedig a budapesti és berlini egyetemeken végezte s megszerezvén a doktori oklevelet, a miniszterelnökségre lépett. Nagy miveltégű ember lévén, a zenét és irodalmat is igen szerette s az utóbbival maga is sikeres próbálkozott: éleztapokba számos elmés, satirikus közleményt írt.

Alapos képzettsége volt a jogi és politikai tudományokban s az volt a törekvése, hogy a politikai pályán szerezzon képességeinek érvényesülési teret. Egy időben mint főispán-jelöltet is emlegették, de Széll Kálmán nem szívesen vált volna meg tőle s így megmaradt hivatalában.

Mint nőtlen ember, édesanyjával, özv. Hazay Ernőnével együtt lakott s mikor ez rövid idővel ezelőtt megbetegedett, szerető gondoskodással s aggodó figyelemmel vette körül. A hajlott korú beteg úrnőt a Vöröskereszt kórházban ápolták s

betegsége súlyos műtétet tett rajta szükségessé. Az operációt Kézmárcsly Tiivadar egyetemi tanár végezte teljes sikerrel, miközben Hazay István, a ki anyja betegsége miatt nem kísérhette el a miniszterelnököt bécsi útjára, fivérével, Hazay Ödönnel és sógorával, Marton Géza őrnaggyal, a kórház egy közeli helyiségében aggodalommal és izgatottsággal várta a betegszobából kiszivárgó híreket. Az operáció sikeréről értesülve, kissé megnyugodott, estefelé azonban fivérével és sógorával együtt ismét kiment a kórházba, a hol előbb rokonát, a kórházi apácák főnöknőjét akarta meglátogatni. A mint belépett a főnöknő szobájába, szó nélkül összerogyott s holtan terült el a padlón. A gyorsan odahívott orvosok nem tudtak rajta segíteni, csak megállapították, hogy a halált szívvelhűdés okozta. Halálát anyján s testvéreinek kívül széles körű rokonság, köztük Berzák Árpád miniszteri tanácsos, a jeles vígjátékíró, és Kozma Andorné, szül. Fésűs Gizella, unokatestvérei, gyászolják. A család gyászában osztozik mindenki, a ki a derék fiatal tisztviselőt ismerte. Temetése pénteken, november 15-ikén ment végbe általános részvét mellett.

E. KOVÁCS GYULA SIREMLÉKÉNEK LELEPLEZÉSE.

E. Kovács Gyulának, az 1899-ben tartott segesvári Petőfi-ünnepen tragikus halállal kimúlt színművésznek és költőnek sírjára emléket állí-



AGANCOS- ÉS VADÁSZFEGYVER-KIÁLLÍTÁS.

A VADÁSZATI KIÁLLÍTÁS BUDAPESTEN. — Weinwurm fényképei után.

tottak tisztelői, melyet most, november 1-én lepleztek le a kolozsvári temetőben.

A leleplezés szép és megható ünnepély kíséretében délelőtt 11 órakor történt. A verőfényes őszi napon rendkívül nagyszámú közönség jött el az ünnepélyre. A kolozsvári színház tagjai Megyeri igazgató vezetése mellett testületileg jelentek meg a leleplezésen. — Az Erdélyi Irodalmi Társaság részéről is számosan vettek részt az ünnepélyen.

A költő-művész sírja virágokkal volt borítva. A sírra helyezték el a kolozsvári színház nagy nemzeti színű koszorúját, az Erdélyi Irodalmi Társaság díszes koszorúját.

A sziklatömbön nyugvó széles syenit-oszlop síremlék lepellet volt bevonva. A leleplezési ünnepet Szakács Andor, a kolozsvári színház tagja nyitotta meg ünnepi beszédével, melynek végső szakaszánál lehullt a síremléket takaró lepel és látható lett az emlékoszlopon a jeles tragikusnak domborművű mellképe, melyet Klósz szobrász készített karrarai márványból. Az oszlopon a következő felírás van bevéve: E. Kovács Gyula színművész 1839—1899.

Majd dr. Csengeri János, az Erdélyi Irodalmi Társaság titkára mondott beszédet.

A beszéd elhangzása után Tompa Kálmán, a szintársulat tagja szavalta el alkalmi költeményét, melynek utolsó versszaka így hangzik:

«S im itt a vég: a hős szerény emléke
E kö, a melyen márványarasz ragyog,
Széllid verőfény az ő nagy nevére,
Ki díszben élt és hősként lett halott.
Király és koldus volt ő egy személyben.
Koldus mint ember, művészek király.
Nyugodj, pihenj meg sírod mély ölében
S álmodd a tapost, te művész-király!»

Ezután Felszeghy Dezső, az Erdélyi Irodalmi Társaság tagjának alkalmi költeményét szavalta el Szegő Endre színész. Végül a színházi énekárnak Stepanidesz karmester vezénylete mellett előadott gyászéneke zárta be a kegyeletos megemlékezésnek e megható ünnepét.

FALK MIKSA ÜNNEPLÉSE.

Dr. Falk Miksa egyetemi doktorságának jubileuma számos ünnepségek közt ment végbe november 10-ikén. Ezen a napon délelőtt jelentek meg nála az üdvözlő küldöttségek, irodalmi körök, testületek. De már az előző napokban folyton érkeztek az üdvözlő iratok, levelek, táviratok s a közélet jelesei közül is sokan személyesen fejezték ki szerencsekívánataikat. Így báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, Schlauch Lőrinc nagyváradi bíbornok-püspök, Cseh Ervin horvát miniszter, s még számosan.

Üdvözlő leveleket küldtek: Vaszary Kólos hercegprímás, Széll Kálmán miniszterelnök, Kállay Béni közös pénzügyminiszter, Lukács László, Wlassics Gyula, Hegedűs Sándor miniszterek, báró



HAZAY ISTVÁN.

Khuen-Héderváry Károly horvát bán, Tisza Kálmán, Jókai Mór, Rakovszky István, az állami számvevőszék elnöke, Fabiny Teofil, báró Hornig Károly veszprémi püspök, Berzeviczy Albert és mások.

Vaszary Kólos hercegprímás szerencsekívánataihoz hozzá teszi levelében, hogy «a nagyértékű szellemi tőke, melyet ötven évvel ezelőtt a doktori diplomával szerzett meg magának, édes hazánk közügyeinek még továbbra is nagy hasznára és üdvére legyen.»

Széll miniszterelnök így írt: «Doktorrá avattak ezelőtt ötven évvel: csakhamar doktora lettél az ország közhangulatának nehéz időkben, buzdítottad, kitartásra tanítottad a nemzetet borús napokban. Az egész nemzet hálás szívvel üdvözöl ezért ma, midőn én is sietek legbensőbb, legőszintébb és legmelegebb szerencsekívánataimnak kifejezést adni, ki Veled egy zászló alatt, ugyanazon eszmék diadalért küzdve mint három évtizedet meghaladó időn át munkásságod és érdemeid legközelebb szemlélője tanultalak tisztelni és nagyrabecsülni.»

Lukács pénzügyminiszter ezt írta: «a politikai élet nehéz küzdelmeiben ötven éven át mindig részen állni olyan szép visszaemlékezés, a mely neked a jövőben is bizonyára új erőt fog adni arra, hogy közhasznu tevékenységedet az eddigi nyomon dicsőségen folytathassad.»

Wlassics Gyula hosszabb levélben köszöntötte a jubilánst, s annak egyik része így hangzik: «Az ötven évnek egyik legnevezetesebb korszaka s neked bizonyára legkedvesebb emléked az az idő, a mit felséges Nagyasszonyunk, Istenben boldogult Erzsébet királynénk körében töltöttél, tanítva őt az édes magyar szóra. Tudjuk, hogy te nemcsak beszélni tanítottad a nagy királynét magyarul, nem csupán a nyelv szépségeire oktattad őt. Neked nagy részed volt abban, hogy királynénk megismerte a magyarok történetét, megtanult magyarul érezni is, hogy a magyar szó varázsa szívéig hatott s azt felénk hajlította. Ha más érdemed nem volna is: méltán tarthatnál számot Magyarország haláljára.»

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter sajnálkozását fejezi ki levelében, hogy betegeskedése miatt nem előszóval mondhatja el: «hogy az országnak mennyit használtál; a hirlapírodalomnak mekkora tekintélyt, hatalmat szerzettél.»

Tisza Kálmán: «A ki oly szerencsés volt, mint én, évtizedeken át élni veled igaz barátságban, egytértségekben, annak talán joga is, de minden esetre kötelessége, hogy előtte kifejezze örömét és tiszta szívből jövő jókívánatait.»

Jókai Mór a következő levelet intézte: «Kedves Barátom! Egy öreg bajtársnak fogadd legőszintébb üdvözlését jubileumod alkalmából. Munkában, szenvedésben együtt osztoztunk. Ha azt elismerés követte, együtt örülhetünk. Az Ég áldjon meg tégedet és tartson meg sokáig tieddel együtt. Baráti üdvözlésemet ismétlem Budapesten, életem legnehezebb napjaiban, 1901. igaz híved Dr. Jókai Mór.»

November 10-ikén Falk Miksának a Lloyd épületben levő lakása mellett, a «Pester Lloyd» szerkesztőségében gyülekeztek a tisztelgők. A szerencsekívánatok kifejezése sok időt vett igénybe. Örvendő győzött meg mindenki, hogy Falk Miksa szellemi frissége mellett testi ép erejét is megnyire megőrizte.

Elsőnek a «Pester Lloyd» szerkesztősége tisztelgett. A jubilánst Veigelsberg Leó helyettes szerkesztő üdvözölte, mire Falk Miksa szeretetreméltón és elmesén válaszolt. A szerkesztőség bécsi levelezői és a lap kiadó hivatalának személyzete külön tisztelgett. Következett a bécsi Konkordia hirlapírók egyesületének küldöttsége, melynek nevében Bauer Gyula német nyelven hálásan emlékezett meg arról, hogy a Konkordia egyik alapítója Falk volt.

Ezután a Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézete tisztelgett Heltai Ferenc alelnök vezetésével, a ki üdvözölte a nyugdíjintézet egyik megalkotóját. Falk a válaszában ezeket mondta: «Ha igaz, hogy én egy kis tekintélyt szereztem az hirlapírodalomnak, hát akkor az urakon áll most ezt folytatni. Az Isten tartsa meg a második és a harmadik nemzedéket is. A mi az elsőt illeti, én épen ma éjjel gondolkoztam arról, hogy azok közül, a kik velem együtt léptek az írói pályára, alig él ma egy féltucat. Ott van Jókai, Gyulai, Lauka. Nem az bánt engem, hogy én öreg vagyok, hanem az, hogy kihalnak mellőlem, a kiket ismertem és hogy a legújabb generációt már alig ismertem.»

Erre átadták a díszalbumot, mely a nyugdíjintézet tagjainak emléksorait foglalja magában. Az album kötése művészi. Táblája szabadkézzel készült domborművű börtmetszet, antik színezettel. Babérágak környezte könyveken tintatartó és toll mellett a tudomány jelképe, a bagoly látható, föllette a jubileumi évszámokkal. A színezés olyan, hogy a régiség platinája látható a munkán. A díszmű Gottermayer Nándor könyvkötő műhelyében készült és tanúbizonyossága annak, hogy hazánkban a könyvkötő ipar immár iparművészetté fejlődött.

Még másnap is több küldöttség folytatta a köszöntéseket.

Több küldöttség jelent meg még sorra. A Budapesti Ujságírók Egyesülete nevében Vési József országgyűlési képviselő, az «Otthon» írói kör nevében Rákosi Jenő üdvözölte Falk Miksát. A vidéki hirlapírók országos szövetségének nevében Kulinyi Zsigmond elnök mondott üdvözlő beszédet, a katolikus írók és hirlapírók országos Pázmány-egyesületének nevében Marquális Ede dr. egyetemi tanár, a lipótvárosi kaszinó küldöttsége nevében Lányi Leó elnök, az I. kerületi választópolgárok küldöttsége nevében Babarcsi Schwartzert Ottó dr. udvari tanácsos, a kereskedelmi csarnok nevében Jellinek Henrik elnök. Ugy ezek, mint a Pesti Lloyd társaság, a keleti akadémia, s több részvénytársaság üdvözlőteire is meleg válnakasságot adott Falk.

A tudomány-egyetem küldöttsége nov. 10-ikén délelben nyújtotta át Falknak az aranydiplomát.

Falk lakásán megjelentek: dr. Vécsey Tamás rektor, dr. Medveczky Frigyes bölcsészeti tanár, dr. Lányi Gyula, dr. Békefi Remig és Ságaly Gyula egyetemi tanárok, továbbá dr. Marjay Antal egyetemi tanácsjegyző. Az egyetem két pedellusa díszruhában magával vitte az egyetemnek nagy és a bölcsészeti karnak kis szeptemumát. Dr. Vécsey Tamás rektor, a ki a rektori méltóság jelvényeit viselte, ünnepi beszédében fölírdta a felszabadult előtti való doktorrá-avatás emlékeit. Dr. Medveczky Frigyes, a bölcsészeti kar dékánja is szép szavakkal fordult Falkhoz.

A beszéd után Vécsey rektor a szeptemum elé állt és jobbát nyújtva az ünneplőnek, így szólt: «Jubiláris doktorrá avatom és fogadom!» Hasonló kijelentést tett a dékán is. Falk Miksa meghatva köszöntötte meg az ünneplőket. «Önkéntelenül is visszapillantok az 50 év előtti időre — monda. — Akkor az élet tavaszát élveztem és egyénileg hasonlíthatatlanul jobban éreztem magamat, mint ma. De viszont, ha a haza állapotát veszem szemügyre, ha visszaemlékezem arra, hogy mi akkor az összes tárgyakat latinul tanultuk és hogy már nagy vívmány volt, a mikor 1845-ben vagy 46-ban, a midőn én absolváltam, magyar nyelven állították ki a bizonyítványokat, akkor mégis el kell ismernünk, hogy Magyarország és a magyar nemzet azóta óriási előmenetelt tanustott és így az egyén érteke hátra kell hogy lépjen a haza érdekeinek ilyen lendülete mellett». Beszédét lelkesen megjelenezték. Ezután Falk átvette a szép kivitelű aranydiplomát s megmutatta az egyetem képviselőinek ötven év előtti nyert oklevelét és régi bizonyítványait, melyeket gondosan megőrizett.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Arany László összes művei. Közrebeszélte Gyulai Pál. Ez öt kötetes gyűjtemény, melyben most egybegyűjtve találja az olvasó a kitűnő költő és író irodalmi munkásságának összes emlékeit, Arany László özevényének szerető gondoskodásából lát napvilágot. Eddigél Arany Lászlót inkább csak mint költőt, a «Délidő bók hőse» s más jeles költemények szerzőjét s mint népmesék gyűjtőjét ismerte a közönség és az irodalom, összes műveinek e kiadásból láthatja, hogy mint prózaíró is a legjelesebbek közé tartozott. Költeményei, melyek néhány év előtt külön kiadásban is napvilágot láttak, e gyűjtemény



A HIRLAPÍRÓK NYUGDÍJINTÉZETE TAGJAI ÁLTAL FALK MIKSAKÉNT AJÁNDÉKOZOTT ALBUM.

első kötetét töltik be. Ugyane kötet végén olvashatni azt az egyszerűségében meghatározó, mely érzés emlékeztet, melyet Arany László korán elhunyt nővére, Arany Juliska és ennek leánya, Széll Piroska életének végső idejéről, mindkettőjüknek szomorú haláláról írt s szűk rokoni és baráti kör számára, kézirat gyanánt akart kiadni. Mint a közrebocsátó, Gyulai Pál írja, e kis munka «bána-tos emlék, költői felindulás szülte s hogy elégiává nem vált, csak a verses alak hiánya akadályozta». Megindulással olvashatja mindenki: a testvéri s nagybátyai szeretet oly mély, szívhez szóló nyilatkozását igazolja benne, művészeleg is oly finomsággal és igazsággal kifejezve, a milyenre alig van példa irodalmunkban. Ennek a visszaemlékezésnek közlését mai számunkban kezdjük meg. A gyűjtemény második és harmadik köteté Arany László irodalmi, nyelvészeti, történelmi, politikai, társadalmi, jogtudományi tanulmányait, politikai beszédeit, bírálatait tartalmazza, melyeknek legnagyobb része nével, vagy névtelenül annak idején a «Budapesti Szemle»-ben jelent meg. Ezeket a műveket, mivel eddigelé összegyűjtve nem voltak még, nem méltatta érdemük szerint az irodalom, pedig jeles dolgozatok vannak köztük, a melyek számot tesznek a magyar esszé-irodalom maradandó becsű termékei közt. A negyedik kötetben Arany László népmese-gyűjteménye található, életének egyik legértékesebb munkája, mely mondhatni korszakot alkot a magyar népköltészet adalékgyűjtésének történetében. Az utolsó, ötödik kötetben végül műfordításokat olvassunk: Shakspeare három színművének s Molière «Tudós Nők»-jének fordítását, melyek a Kisfaludy-Társaság számára készültek. Különösen a tegutóbbi tartozik a magyar műfordítások legkiválóbbjai közé tartozik. Az első három kötetet Arany László három különböző időből való arcképe díszíti, az első kötetben pedig Arany Juliska és Széll Piroska arcképeket is megtaláljuk. Gyulai Pál szerető baráti gonddal s lelkiismeretességgel állította össze és rendezte sajtó alá a becses gyűjteményt, melyet Arany László költői működéséről szóló tanulmányokkal vezet be. Az egyes kötetekhez, a hol szükséges, külön magyarázó előszókat is írt. A nevezetes irodalmi jelentőségű kiadvány szép kiállításban a Franklin-Társulatnál jelent meg. Az öt kötet ára fűzve 20 korona, vászonkötésben 30 korona.

Emlékek a régibb vaskorból Munkács környékén. Írta *Lehoczky Tivadar*. Régóta nagy szorgalommal búvárolja már a szerző hazánk északkeleti részének, különösen Munkács környékének őskorát s fáradozását szép siker koronázza, a mennyiben számos és tudományos szempontból nagyon értékes őskori tárgyat fedezett fel, a melyek világot vetnek azon vidékek történelmére előtti lakóira. Ezen eredményről számol most be a sok képpel is illusztrált füzet, mely csinos kiállításban a Franklin-Társulat nyomdájából került ki.

A Műcsarnok téli kiállítása. November 14-én nyílt meg a Műcsarnokban a téli kiállítás, melyben kizárólag magyar művészek vesznek részt. Összesen 563 festmény, rajz, szobor és építészeti tervezet látható 154 magyar művészről. Nagyobb feltűnést keltő mű nincs a tárlaton, de annál több a tisztességes, komoly, művészi színvonalon álló munka. A művészek az életképekkel foglalkoztak legtöbb elöszóval ezekben sok jellemzőt és igazságot tüntetnek föl. Az arcképek is örvedetesen mutatják a haladást és a művészi fejlődést. Szobrokból jóval többet találunk, mint rendesen, s ezek közt több jeleset. Az apró életképi szobrok a tárlat érdekességei közé tartoznak.

A megnyitás november 14-én délután öt órakor ment végbe. Nagy közönség jelent meg. A Műcsarnok kiállításának megnyitása most már a főváros társadalmi körének gyülekezése. A nők a legújabb divat szerint jelennek meg, a férfiak sötét öltözetben. A termekben hulláznak a közönség, oly nagy számmal, hogy a képeket alig lehet látni. A megnyitásra a művészek egész tömege mellett a közélet több kitűnője jelent meg, számos képviselő, előkelő tisztviselő s a művelt osztályok százai. *Wlaszics* Gyula közoktatásügyi miniszter feleségével öt órakor érkezett meg s lelkes éljenzéssel fogadták. *Berzeviczy* Albert alelnök néhány szíves szóval üdvözölte a társulat nevében, a mire a miniszter ezt a kijelentést tette: «Remélem, hogy az idej kiállítás a magyar művészek újabb haladásáról tesz tanúságot. A kiállítást ezennel megnyitom.» A miniszter ezután a képek kiállítását szemléltette meg nagyon



Nagy Zsigmond rajza.
A MŰCSARNOK TÉLI KIÁLLÍTÁSÁNAK PALRAGASZA.

behatóan. Ebben az útjában *Bihari* Sándor, a tárlat rendezője kalauzolta. A miniszter sorban megszólította a kiállító művészeket. Majdnem valamennyinek kijutott a díszrethöz. A szobrászati osztályhoz érve, *Zala* György vette át a miniszter kalauzolását. Itt is huzamosabb ideig tartózkodott a miniszter. A miniszter a vezetőség előtt a fölött való örömet fejezte ki, hogy a kiállítás minden ízében sikerült. Helyesennek vélte, hogy a művészek ezúttal inkább a kisebbeszerű életképeket művelték. Ezekkel juttányosabb árunknál fogva könnyebben férnek a közönséghez és reméli is, hogy ezeknek a képeknek nagy lesz a kelendőségük. A kormány ezúttal is nagyobb mértékben fog vásárolni, a miniszter pedig többször is meglátogatta a kiállítást. Zajos éljenzéstől kísérve távozott a miniszter a csarnokból. Azután a nagyszámú közönség szerzeséledt a tárlat tágas és ragyogóan kiválóított termelében. A kiállítást hirdető falragasz ez alkalommal Nagy Zsigmond festőművész rajza után készült s fentebb mi is bemutatjuk.

Nemzeti Színház. A német drámairodalom egyik jeles terméke *Hauptmann* Gerhardenak «Hannele» című műve. A költői alkotást már régebben játszották a Magyar Színházban. E hó 8-ikán a Nemzeti Színházban is színr került *Teleske* Béla fordításában. A Nemzeti Színházban inkább is helyén van, mint egy külvárosi színházban, de a budapesti közönség már régen ismert s így a darab maga kevésbé érdekelt, mint az előadás. A szegény kis árva Hannele szomorú sorsa, ártatlan lelkének víziói ebben az előadásban mélyebben megrázták a közönséget. A darva, részeges mostoha apa bánásmódja a leánykát öngyilkosságra kergeti; vízbe ugrik, de kifogják. Lázás álomba esik s elvonul előtte mindaz, mi általában érdekelte, gonosz környezete, iskolatársai, s egy férfi, ki már megillette szívét. Boldog, hogy meg fog halni, s a menyországba jut. Meg is hal a boldogság, a megdicsőülés érzésében. *Török* Irma kisasszony mély érzéssel és finomsággal játszotta ezt a szerepet. *Jászai* Mari művészetében pedig hatalmasan emelkedett ki az anyának és ápoló apácának a haladólag ágyánál összevegyülő alakja. *Gál, Rózsahegy* is, s a többi szereplők és csoportok a darab költői drámai hangulatának megfelelően vettek részt az előadásban. A «Hannele» mellett egy régibb francia vígjáték, «A Nevelő» került színrre.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia nov. 11-iki ülésén *Pauler* Gyula elnököt, s érdekes tárgyak kerültek napirendre.

Először *Fraknoi* Vilmos olvasta föl «Szent László levele Monte Casino apátjához» című tanulmányát. Szent László levele egyetlen magánlevelünk a XI. századból, a mely ránk maradt. László király arra kéri Monte Casino apátját, hogy kolostorából küldjön néhány benczés-barátot Magyarországra. Megemlíti, hogy elfoglalta Szlavóniát. Ennek alapján *Fraknoi* azt iparkodik megállapítani, hogy Szlavóniából mikor és mennyit foglalt el László király s vizsgálódásának az eredménye az, hogy Zaráig jutott el. Alázatosan emlékezik meg bűnös ember voltá-

ról, mert a földi érdekek gonдозásában lehetetlen elkerülni a vétkes cselekedeteket. — *Fayer* László tanulmánya «A kivallatásról és a halálbüntetésről Magyarországon, voltaképen az 1843. évi büntetőjogi javaslatok anyaggyűjteményének» negyedik kötetéhez írt bevezetés. A torturát már *Mária Terézia* uralkodása alatt csökkentették. 1768-ban történt ez, s nagy része volt benne *II. Józsefnek*, a ki akkor régens volt. Ausztriában még a *Mária Terézia* büntető törvénye értelmében az inkvizícionális rendszert tartották meg. Magyarországon a tortura sohasem volt olyan kegyetlen, nem fajult el annyira, mint nyugaton. De a míg a tortura kérdésében a magyar igazságszolgáltatás a leghumánusabb volt Európában, a halálbüntetés kérdésében konzervatív módon gondolkodott, s azt nem szüntette meg. — Végül *Asbóth* János olvasott «Bosznia öslakóinak hatásáról faji megalakulására.» Rajzolta azt a különbséget, a mi van alak és természet dolgában az oroszok s a szintén szláv fajú bosnyákok és albánok között. A különbség okát abban találja, hogy a bosnyák és az albán faj megalakulására nagy hatással volt a Balkán öslakója: az illir, mely civilizáltabb volt a szlávnál, a mikor összekerültek.

A Petőfi-Társaság november 10-iki ülésén *Barthók* Lajos elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg a társaság elhunyt tagjáról, *Bercsényi* Béláról. *Koroda* Pál felolvasta dr. *Maksziányi* Dezső vendég «Boldogasszony a művészetben» című most készülő nagyobb művének előszavát. *Torkos* László «Aldás és szerencse» című hosszabb elbeszélő költeményét adta elő. *Szabó* Endre fordításokat mutatott be Tibullus latin költő elegiáiból. Végül *Jakab* Ödön olvasta föl «A frakk» című humoros novelláját. — A felolvasó ülést zárt értekezlet követte, a melyen elhatározták, hogy a társaságnak a jövő esztendőben leendő 25 esztendő jubileumát nagyobb ünnepélyvel ülik meg. A Makai Emil és *Bercsényi* Béla halálával megüresedett két tagsági helyre a választásokat december 27-én tartják meg. A Petőfi-háza megindított gyűjtés eddigi eredménye 40.359 korona. A társaság megbízta *Bartók* Lajos elnököt, hogy nevében fejjeze ki meleg köszönetét a Petőfi-ereklyék lelkes gyűjtőjének, *Kéry* Gyulának eredménydús működéséért és hívja fel, hogy mint a társaság megbízottja, továbbra is buzgólkodjék a gyűjtés munkájában.

Az erdélyi magyar köznevelődési egyesület november 10-ikén tartotta közgyűlését *Kolozsvárott*, a városháza termében, gróf *Béldi* Ákos kolozs megyei főispán elnöklété alatt.

Gróf *Béldi* Ákos a közgyűlést hazafias beszéddel nyitotta meg, a melyben vázolta az egyesület működését. Utána *Sándor* József alelnök és főtitkár megtette jelentését a központ, a fődívalasztmányok és a vidéki gondnokságok és felügyelőbizottságok működéséről. Az egyesület vagonya ez idő szerint 2.735,900 korona; ennek évi jövedelme 148,882 korona. Ez összeget fordította az igazgatóság választmány a mult évben az egyesület céljaira. Fentartott, illetőleg létesített egy földmívelésközlét és árvaházat, hét Emke-iskolát, 11 kisdődővodát, nyolc gyermekmenedékhelyet: támogatót négy szakiskolát, 31 felekezeti iskolát, 167 népkönyvtárt, 74 népdaloskört; kiosztott több néptanítói jutalmat és segélyeket, több ipari ösztöndíjat stb. Az egylet nevével jelölt honi iparczikke után az illető gyárosok eddig 18,349 koronát adtak, mely összegből az egyesület székelő iparosnövények számára Budapesten és Kolozsvártól idővel egy-egy székelő-othont akar szerezni. Végül elhatározták, hogy az egyesület jövő évi közgyűlést pünkösöd második napján *Nagyenyeden* fogják tartani.

Az erdélyi Kárpát-egyesület november 10-ikén báró *Feilitzsch* Arthur képviselő elnöklése mellett közgyűlést tartott *Kolozsvárt*.

Az elnök beszéde, az évi előterjesztés, örvedetesen hangzott, hogy az egyesület tíz évi fennállása alatt nemcsak leküzde a kezdet nehézségeit, hanem folyton gyarapszik. Néprajzi muzeumot alapított, a székelység érdekében hathatós működést indított meg, s az erdélyi részek természeti szépségei iránt felbressztette az érdeklődést. A nemes ezélok mellett e sikereket megmagyarázza, hogy az egyesület élén *József* Ágost főherceg áll. A mult évben a bevétel közel 50,000 korna volt. A gyűlés végén választások voltak. Elnök lett: *Feilitzsch* Arthur báró, alelnökök: *Melitskó* Frigyes, *Szadeczky* Lajos, *Hoppes* Miklós, *Herrmann* Antal és *Gyöngyössi* Béla; főtitkár: *Radnóti* Dezső; titkár: *Kovács* Géza; főpenztáros: *Merza* Gyula; jogtanácsos: *Deák* Albert dr.

MI UJSÁG?

Lónyay gróf és neje *Bodrog-Olasziban*. Gróf *Lónyay* Elemér és neje *Stefánia* királyi hercegnő több nap óta *Bodrog-Olasziban* időzik, *Lónyay* Elemér birtokán. *Sátoralja-Ujhelyre* november 8-ikán érkeztek s ott Zemplénmegye és a város tisztikara fogadta őket a vasutnál, nagy közönséggel



E. KOVÁCS GYULA SIREMLÉKE A KOLOZSVÁRI TEMETŐBEN. — Dunyú fivére fényképe után.

együtt. *Matolay* Etele alispán üdvözölő beszédére *Stefánia* királyi hercegnő örömet fejezte ki, hogy férje szülőföldjére lépett. Mint a nádor unokája szívta magába a magyarok iránti szeretetet. A hölgyek szép virágoskört nyújtottak át a királyi hercegnőnek, a ki aztán *Bodrog-Olasziba* kocsizott, a hol szintén fényesen fogadták. Innen *Deregyőre* mentek gróf *Lónyay* Gáborékhoz.

Stefánia királyi hercegnő igen jól érzi magát a zempléni uri családok közt. A nép tisztelettel környézi, megélezi. Zászlók díszítik *Bodrog-Olasz* s ünnepelő ruhában járnak az emberek. *Stefánia* királyi hercegnő a vasárnapi mise után férje társaságában kikocsizott. Hétfőn megleltették a *Bodrogon* túl fekvő *Vilma*-tanyát, a hol ünnepélyes fogadtásban részesítette a lakosság őket. Kezden november 12-én gróf *Lónyay* Gábor és neje tett látogatást a *bodrog-olaszi* kastélyban a királyi hercegnőnél, a ki szerdára a vármegye vezető férfait, notabilitásait ebédre hivta meg. Csütörtökön gróf *Lónyay*ék különvontattal *Párnóra* mentek gróf *Andrássy* Gézáékhoz, a honnan csak este tértek vissza *Bodrog-Olasziba*.

Szögyény-Marich László, a berlini osztrák-magyar nagykövet november 13-ikán ünnepelte hatvanadik születésnapját. Mindenfelől elhalmozott ünneplésekkel a népszerű diplomatát, a ki iránt Magyarországon is oly nagy a szeretet és tisztelet, mert *Szögyény-Marich* külföldi fontos állásában is teljesen megőrzi magyar voltát. Már *Rudolf trónörökös* is kitüntette bizalmával, mikor a külügyminiszterium osztályfőnöke volt. Az udvar megbízásából ő rendezte a trónörökös hagyatékát is. Majd *Szögyény* lett a király személye körüli miniszter és kilencz évvel ezelőtt kinevezték berlini nagykövetté. A német császár többször elhalmozta kitüntetésével és 1897 szeptember 20-án a legnagyobb német érdemrendet, a feketeas rendjelt kapta meg.

Kossuth-Ferenc 60-ik születésnapja. A függetlenségi és 48-as párt elnöke, *Kossuth* Ferenc, e napokban tölti be 60-ik évét. Ebből az alkalomból pártjának tagjai november 16-án készülték testületileg üdvözölni. Az üdvözölő beszéd tartására *Thaly* Kálmán alelnököt kérték föl. Este lakoma volt a Hungária dísztermében.

A budapesti egyetem dísz-doktorai. A budapesti tudomány-egyetem a magyar kereszténység kilenczszázas évfordulóján díszdoktori oklevelekkel tüntette ki *Darwány* Alajost, a Kuria nyugalmazott másodelnökét és *Horánszky* Nándor országgyűlési képviselőt.

A két kitüntetett főúrának az egyetem küldött

sége november hó 11-ikén nyújtotta át a diplomákat. Dr. *Vécsey* Tamás rektor, dr. *Concha* Győző jogkari dékánal és több egyetemi tanárral megjelent először *Darwány*nál, a hol a rektor és dékán üdvözlése után *Vécsey* rektor az egyetem jelvénye, a skeptrum elé állva, jobb kezét az ünneplőnek nyújtva, így szól: «Dísz-doktorrá avatom és fogadom.» Ugyanily kijelentést tett a dékán is, átnyújtván a remekművi diplomát. *Darwány* meghatóan köszönte meg a kitüntetést. Az egyetem küldöttsége ezután *Horánszky* Nándort kereste föl, hol szintén üdvözölő beszédet közt, hasonlóképen ment végbe a diploma átadása.

Kinevezések az egyetemen. A király a budapesti tudomány-egyetemen megüresedett ókori történelmi tanszékre dr. *Kuzsinszky* Bálint egyetemi magán tanárt és Nemzeti Múzeumi őrt nyilvános rendkívüli egyetemi tanárrá kinevezte. A király továbbá dr. *Herczel* Manó budapesti tudomány-egyetem magán tanárra, a kitűnő sebész-operateurnek az egyetemi rendkívüli tanári címet adományozta.

Zsilinszky Mihály államtitkár ünneplése. *Zsilinszky* Mihály közoktatásügyi államtitkár már



E. KOVÁCS GYULA SIREMLÉKÉNEK LELEPLEZÉSE A KOLOZSVÁRI TEMETŐBEN. — Dunyú fivére fényképe után.

negyven év óta fáradozik a közpályán mint tanár, író, történetbír, az evangélikus egyház egyik vezérfőura és most mint a közoktatásügynek is egyik intézője. Az evangélikus egyháznak e hó 13-án kezdődött egyetemes közgyűlésére *Budapestre* jöttek, ezt a munkásságot nagy szeretettel és elismeréssel ünnepték. November 12-én este a «Pannónia» fogadó egyik termében gyülekeztek és nagyrabecsülésből fakadó ünnepélyt rendeztek.

A felszöntések sorát *Zelenka* Pál püspök nyitotta meg, szép szavakkal esetvele *Zsilinszky*nek érdemeit. Majd *Szentiványi* Árpád, dr. *Baltik* Frigyes püspök, *Laszkáry* Gyula lelkesen éltették *Zsilinszky*t, a bányai egyházkerület felügyelőjét, államtitkár méltóságában a magyar kultúra vezérét, a jeles történetíró, az eszményekért hevülő hí és fáradszathatlan munkást, jó protestáns és magyar hazafit. *Gyuráts* Ferenc püspök emelkedett szavakkal emlékezett meg *Zsilinszky* nejről és családjáról. Még többen ünnepték lelkes szavakban *Zsilinszky*t, ki meghatóan köszönte meg a baráti szívek ily meleg nyilatkozását.

Eljegyzés. Okányi és érkenézi *Szlávy* József tartalékos honvéd-huszárhadnagy, érkenézi nagybirtokos, eljegyezte dr. *Hortoványi* József országgyűlési képviselő és neje, született *Lonkay* Irén leányát, *Blankát*.

Nagy oecassiót rendez a *Szénási*, *Hoffmann* és *Tarsa* cég (IV., Bécsi-utca 4. sz. november 15-től, mely alkalommal selyemkelmék, bársonyok, angol mosóselymek, lyoni foulardok, japónsis- és chinai-selymek kerülnek eladásra. Az árak ez alkalomra mélyen leszállították, hibás árut nem tartanak s csak hírneves gyárosok gyártnányait kerülnek eladásra. Maradékoknak külön osztályt rendeztek be s ezek fölöttü oleső áron kerülnek eladásra.

Egymásután kétszer (és pedig augusztus 2-án 90,000 kor. és aug. 25-én 100,000 koronát) nyertek fonyereményt azok, a kik a *Budapesti Takarékpénztár* és orsz. z.-k. részvénytársaságnál a *Ferenciek-terén*, a király-bazárban vásároltak osztályorsorjegyet. A kereslet sorsjegyek iránt ezen intézetnél ismét rendkívül élénk, mitután az új huszár már november 21-én kezdődik. A sorsjegyeket és a nyereményjegyeket bementve és költségelszámítás nélkül küldik, valamint a legkisebb megrendelést is pontosan intézik el, miéрт is ezen intézet a legjobban ajánlható. Egész sorsjegy ára 6 frt, fél sorsjegy 3 frt, negyed sorsjegy 1 frt 50 kr., nyolczad sorsjegy 75 kr.

A híres «Ehrbar» zongorák és pianók egyedüli képviselője *Heckenast* Gusztáv (1865 óta fennálló) zongora-terme, IV., Gizella-tér 2 (váci-u. sarkán). *Ehrbar* gyönyörű zongorákat és pianókat állított itt ki, melyekre felhívjuk a zenebarátok figyelmét, mert tudvalevő, hogy az «Ehrbar» zongorák nemcsak a legfinomabbak, hanem a legartósabbak is. A ki tehát elsőrendű zongorát kíván beszerezni, annak ajánljuk *Heckenast* Gusztáv zongoratermét.

HALÁLOZÁSOK.

GREENAWAY KATALIN nagyhírű angol festőnő halálát jelentik *Londonból*. Ez a ritka tehetségű, finom ízlésű asszony a legszebb képeskönyveket rajzolta a gyermekek számára. *Kate Greenaway* (az angolos neve) kedves bájjal rajzolt a gyermekvilágból ala-

kokat, jeleneteket, s ő maga gondolt ki a szépséges alakok számára öltözetet. Ezek is oly kecsesek, hogy illusztrációi egyszersmind a gyermekeknek világ-szerű elterjedt divatjává lettek. Az ő kis empire-i öbéli alakjai után ma is készítik még a Greenaway-köpenyt, kötényt, kalapot. A művészi ihlet, a női gyöngéség egyesült rajzaiban. Nagy művésznő és költő lélek, teli bájjal, vidámsággal, eredetiséggel. A gyermekvilágnak nyújtott művészeti örömmel és izléssel a nevelésre messze hazáján kívül nagy befolyást gyakorolt. Képeskönyvei nálunk is el vannak terjedve. A hetvenes években tűnt föl. Utoljára 1891-ben a hamelni patkánybűvölő regéjét illusztrálta; azóta keveset dolgozott.

E. GUINNESS angol ezredes, László Fülöp jeles arcképfestőnk sőgóra esellett a dél-afrikai háborúban, mint az í csapatok parancsnoka. Az október 31-ikén Bethel mellett vívott véres ütközetben ott küzdött Benson ezredes csapatában. Ő is, valamint Benson, az ágyuk mellett estek el. A csapásról László Fülöp az angol hadügyi hivatal útján értesült.

Elhunytak még a közelebbi napokban: MELIUSZ BÉLA eperjesi jogakadémiai tanár 28 éves korában Eperjesen. Nagyszülei ugyanaz nap ünnepekké aranylakodalmukat. — JOSINTZ LÁSZLÓ báró 67 éves korában Nagy-Várádon. Bólyon József volt kolozsvári intendants és neje nagybátyjukat gyászolják az elhunytban. Temetése Ugrán volt. — Id. MÓZSA JÓZSEF máv. főmérnök 56 éves korában Kolozsváron. — STOLZ GYULA m. kir. számvizsgáló és a z. brézói magyar kir. műszaki könyvelőség főnökhelyettese 58 éves korában Zólyom-Brézson. — BENCZE OPÓN posta- és távirat-felügyelő, életének 51 évében Budapesten. — TÓTH IMRE ügyvéd, városi tb. főügyész, hatósági bizottsági tag, honvéd-egyleti elnök és volt 48-as honvédhadnagy 73-ik évében Hódmezővásárhelyen. — SCHEUTZ LAJOS nyug. 48-as honvédtiszt 78 éves korában. Beskán (Szerémszegrő). — BÖLÖNI NÁNDOR, nyug. honvédszázados kezelőtiszt, 67 esztendősen Budapesten.

Gr. ZICHY PAULAI FERENCZÉNE, szül. Korniss Anna grófnő, csillagkeresztés hölgy, 60 éves korában Bécsben, hol látogatásban volt. Halála több főúri családot borított gyászba s nagy részvétet kelt. — ÖZV. MIKLÓS GYULÁNÉ, szül. buchenthal báró Dobrovolszky Eugénia a borsodmegyei Balajton, 70 éves korában. Az elhunytban Miklós Ödön államtitkár és Miklós Gyula Borsodmegye volt főispánja, édes anyjukat gyászolják. — TIRMA PÁLME, budapesti főgimnáziumi tanár felesége, szül. Hubay Etelka a fővárosban. — ÖZV. NIHÓ JÓZSEFNÉ, szül. Thuránszky Natália 71 éves korában Nagybányán.

Szerkesztői üzenetek.

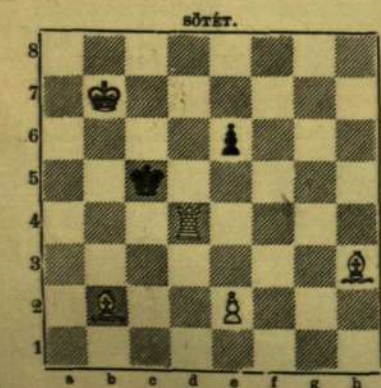
Nyitra, M. K. A magyar államvasutak zóna díjtétele csak Európában a legolcsóbb. De a szibériai vasuton egy 16 koronába kerülő harmadosztályú jeggyel 3000 mérföldet lehet megtenni. Az út majdnem három hétig tart.

Falun. Szerelvény. Az előbbiben vannak szép strófák, de az egész bányadt, szintelen. A második sokkal lendületesebb.

A kalifa bájja Régi történet. Magános róza. Heine hatása érzik, különösen a másodikban, a mely merő reminiscencia. Az elsőben van gondolat, de laposan van megírva, ugyanezt mondhatjuk a harmadikról is.

SAKKJÁTÉK.

A 2249. számú feladvány. Órum J.-tól.



Világos indól s a harmadik lépésre maolt mond.

KÉPTALÁNY.



A Vasárnapi Ujság 44 ik számában közölt képtalány megfejtése: Angol-boer háború.

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

A „Zenélő Magyarország” zongora és hegedű zenemű-nyomtatásai köztelenül mindenki számára közzé kell adni. Megjelenik minden hó 1. és 15-én mindenkor 12 oldal tartalommal a legújabb s modern zenemű-nyomtatásokkal. Kitérve a budapesti országos kiállításra 1890 és a párisi 1900-évi világi kiállításra — s szerkesztését méltóztatott nyitvánitani. Rendes munkatársai az ország leg-számottevőbb magyar zeneszerzői s a külföld világhírű compositorai, a kiknek legsikerültebb szerzeményeit közli a continensen egyedül álló zenemű folyóirat. Előzetési ára évenyenre 6 fizetésre, 72 oldal zenemű tartalommal 3 korona, mutatóny felület 60 fillér beküldése ellen bérmentve küld a „Zenélő Magyarország” — Klotner Ede zenemű-kiadóhivatala és zeneműkereskedése, Budapesten, VIII., József-körút 24.

A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás
kítendő sikkrel használatik

Salvator kítendő sikkrel használatik

vese-, húgyhólyag-, húgydara- és közzévbántalmak ellen, vizeleti nehézségeknél, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál.

Diuretikus (viz. hajtó) hatású.

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csírmentes!

Kapható átványvizelési-kezelésben vagy a Salvator-forrás gyógyvizelel Eperjesen. Budapesten, főraktár Edeksuty L. urnál.

„MAGYARSÁG”

Politikai napilap.
Megjelenik minden nap délután.

Főszerkesztő: Feloldó szerkesztő:
GYÓRFFY GYULA dr. BENEDEK ELEK.

Vezetékek- és tárca-írók: Bedő Albert, Jancsó Benedek, Gaál Mózes, Jakab Ödön, Sándor József, Petelei István, Gyarmathy Zsigáné, Lengyel Laura, Földes Géza, Móricz Károly stb.

A Magyarország a magyar középosztály, a magyar családok lapja. Szabadelvi a szó nemes értelmében. A régi tiszta erkölcsök feltámasztásán munkál a bátor ostromozója a léhaságnak, erköletelenségnek, képmutatásnak.

A Magyarország a legolcsóbb napilap. Előzetési ára vidéken egészére 14 korona, Budapesten 12 korona. Havonként is elő lehet rá fizetni, vidéken 1 kor. 20 fillér, Budapesten hához hordva 1 korona.

Mutatóny-számokat kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal: 9334

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28/b.

Ha őszül a haja,
használja a „Stella“-vizet
(Hair Regenerator),
mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza,
Üvege 2 korona.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárában
6 cs. és 1. fensége József főherceg udv. szállítója,
Budapest, V., Sétány-utca, Szabadág-tér
9043

Wadlsteiner F. BUDAPEST
IV. kerület,
árúháza Mária Valéria-u. 5.
(A Hungária nagy-szálloda áttellenében.)

Cristofle-ezüst, üveg és porcellán
neműekben.

Cristofle & Co. cég Páris, dusan ezüstözött és aranyozott gyártmányai egyedüli raktára;
Cie des Cristalleries de Baccarat, Páris (Krisztály-üveg készlet);
Benedikt testvérek Karlsbad, Meierhöfeni porcellán-gyára (háztartási cikkeiben). 9182

Eladás gyári áron!

Legtökéletesebb arasztató- és szépítő-szerek:

Akácia-crème 2 kor.
Akácia-crème 1 kor.
Akácia-crème 1 kor.

Törvényesen védte.
Kapható a gyógyszerárakban.
Főraktár Budapesten:
KRIEGER GYÖRGY Koronagyógytára, VIII., Kálvin-tér.

SEIDEL és NAUMANN-féle
golyó-csapágyas
IDEAL írógép
decimál tabulátorral.
Vezérléképviselőség Ausztria-
Magyarország részére:

Feltűnést keltő!
HCH. SCHOTT és DONNATH
Wien, III/3. Heumarkt 9.
Budapesti képviselőleg:

SZÉNÁSY BÉLA papírárúháza
IV., Ferencziek-tere 9. 9309

Kiselejtezett
kis hibák miatt.
Dusan aranyozott, beégett, finom festés, teljes 6 személyes

Étező-készlet	5.50
Kávé-készlet	3.—
Tea-készlet	3.50
Mocca porcellántálak	3.75
Csemegeállvány tányérokkal, díszes	2.—

Ortner Rezső és Társa
szt.-lőrinci porcellánfestő-iptelep
Teréz-körút 32, sarokúzet.
Vidéki megrendelésnél kérjük a vasúti állomás megnevezését.

EMKE-levélpapír mindenütt kapható!

EMKE dala!
EMKE-papirt, levélpapirt vegyetek!
Ha rá néztek, feldobog a szívetek.
Magyar fiúk, magyar lányok, udjátok.
Hogy én nektek magyar papirt kínálók.

Magyar földön, magyar kezek csinálják,
Magyar földön, magyar népek kínálják
Nem hagyhat ez magyar szívet hidegen,
Úgy is málnok magyar papirt minden idegen.

Külföld helyett a hazában maradjunk!
A magyar pénzi idegennek ne adjuk!
Hadd tudja meg ebből is a nagy világ,
Hogy a magyar előre tör, s tenni vágy.

EMKE-papirt adjatok a kezembé!
Édes anyám, neked írok én erre,
Van-e ennél szebb papír a világon?
Boltos uram, csupán EMKE-t kínáljon!

Mindenütt kapható!

OCCASSIO!

10000

selyembluzra való maradék.
Magyarország legnagyobb

selyemárúháza
FISCHER SIMON és TÁRSAI
BUDAPEST

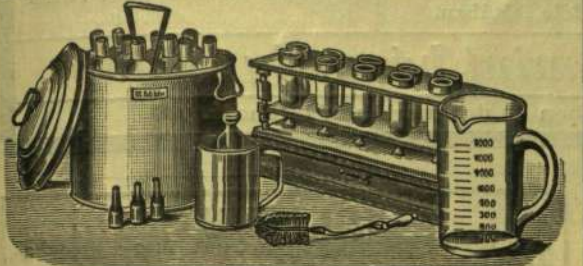
Bécsi-u. 7. és Deák Ferenc-u 12.

Fekete, színes, sima és mintázott selymek,
mosó- és divatbarosoyok, plüssök,
tekete és színes angol ruhaveletek,
stores és függönyök,
szalag és csipke.

Karácsonyi alkalmi vétel.
4-5 méteres maradékok minden árban.

Legjobb és leghirvesebb
pipere hőlgypor: a
La

VELOUTINE
Különleges Rizapor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS



Tej sterilizáló készülék
gyermeknek mester-séges táplálására.
Eredeti gyártmány
Soylth tanár szerint. Teljes készülék ára I. sz. 19.— kor. II. sz. 22.80 kor.
III. sz. 27.— kor. Továbbá dusan felszerelt raklár gyermekágyas nők részére, valamint gyermekkomfort és az összes betegpótlási cikkekből.
Gyármunka továbbá jóállás mellett mérsékelt áron készülnek: haskötők, köhögéscsökkentők, sörétkötők, fűzők ferdén nőttek részére, műlábak, műkezek stb. stb. Kimerítő árjegyzéket ingyen és bérmentve küld
KELETI J. műszer-gyára, Bpest, Koronahereg-u. 17.

Gyümölcs-, főzelék- és husconservákat,
aszalt főzeléket ajánl a legjobb minőségben az
Első Kecskeméti Conservgyár
Kecskeméten. 9173
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA
SELYEMÁRÚHÁZA
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCA 4.

A karácsonyi és ujévi occasio

november 15-én kezdődik s decem-ber 31-ig tart. Többek között a következő cikkek kerülnek eladásra:
Liberty mervilleux, tiszta selyem, több mint 300 színárnyalatban, méterje 75 krajczár.
Mosóbáronyok, méterje 65 kr. és följ.
Lyoni foulard japon és kínai selyem, méterje 50 kr. és följebb.
Mosóselyem, valódi mosható, 80 cm. széles, méterje 95 kr. és följebb.
Taffetas, csikos és kozkás, garant. tiszta selyem, méterje 98 kr.
Fekete mintázott selyem, garant. tiszta selyem, méterje 85 kr. és följebb stb. stb.
Az occasio-árak minden végen számokban láthatók.

Csakis szabott árak.
Tulbecslés ki van zárva

Mintákat vidékre készíttel bérmentve küldünk, melyeknek a megtörtént választás után való mulhatlan visszaküldését igen kérjük.

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA
SELYEMÁRÚHÁZA
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCA 4.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐ-SZER. 8822
Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.



SOMATOSE
hűvel készült és annak táp-anyagát tartalmazó szellem, könnyen oldódó Albumose készítmény a legkiválóbb erősitő-szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegségek, beteggyermeknek, angol kórban szenvedő gyermekeknek, údülőknél, nemkülömben
Vas-Somatose
alakjában a sápkórosoknak
lesz ajánlva az orvosok által Vas-Somatose nem egyéb 20% szerves összetételű vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose. Somatose rendkívül gerjesztő az étvágyat. Raktáron van az összes gyógyszertárakban és gyógyszergyárakban.

Czibalom
lakómat, a melyből mindenki, tanító nélkül megtanulhat csibalmozni, 4 koronásért adom. Képes nagy csibalomárjegyzéket pedig ingyen. **Varga Pál** csibalom-gyártó, Budapest, VIII. ker., Bök Sallárd-utca 3. sz.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utca 4.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros.
Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Központi viz-, lég- és gőzfűtések, légszesz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. 9277
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Első magyar üvegyár részvény-társaság 8925
Budapesten, V. ker., Ferencz József-tér 8.
(Az Akadémia közvetlen közelében).
Vendéglői, kávéházi, és háztartási üveg-neműek gyári raktára.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Virágvázak legszebb kivitelben, nagy választékban.

BELICZAY BÉLA 9312
mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő, méz-, viasz- és fáklya-raktára.
Alapítottatott 1833.
Budapest, VII., Csányi-utca 3. szám, saját házában.

Parádi üvegyár raktára GÖRÖG ISTVÁN
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 15. szám.
Nagy választék mindenféle üvegneműben. Asztali készletek stb. igen jutányos áron. 9122

Cs. és kir. udvari szállítók.
Kunz József és Társa 8944
BUDAPEST, V., Deák-tér 1.
Vászon-, fehérenmü- és szőnyegraktár. — Menyasszonyi kelengyék.
Kastélyok, szállodák, intézetek berendezése.
Motor erőre berendezett fehérenmü gyár.

Brüner Testvérek
cs. és kir. szab.
légszesz-, villamos- és petroleumlámpa-gyár.
Főraktár: 9223
Budapest, IV., Koronahereg-u. 3.
Salonpetroleum és császárölaj I. rendű. — Bérmentes szállítás.

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegővási és moly-irtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

HIRMAN FERENCZ
RÉZÁRU-GYÁRA,
Budapest, VII., Csányi-utca 9. sz.
Készít gőz-, víz- és légszeszvezetékhez szükséges rézárakat, bor- és sörszivattyúkat, sör-kimerő készüléket légneműszel, szőnikéngye-zőket, peronosopora fűszekműködésbe való minden-egyze rézalkatrészt, hűtőes kereskedelmi rész-szilyokat, felirati táblákat horgany v. fémölből stb.



47. SZÁM. 1901.

BUDAPEST, NOVEMBER 24.

48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt: egész évre 24 korona, félévre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 16 korona, félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával): egész évre 10 korona, félévre 5. Külföldi előfizetésekre a postai postafizetés megfizetésével a csatlakozó levélben.

Legjobbajk saját nemükben a **MAGGI** élelmiszerek. 9236

Minden család számára legnagyobb értékkel bírnak.



Maggi ízesítésre minden leves-, bouillon-, mártás- s főzeléknek stb. meglepően jó íz kölcsönöz. Néhány csöpp elegendő. Üvegecskékben 50 fillért kezdve.

FRANCZIA LEVESEK 1 tábla ára 15 fillér és elég 2 adag erős, könnyen emészthető, egészséges leveshez, mely csupán víz hozzá-tételével néhány percz alatt előállítható. 19 különféle fajtában.

ERŐLEVES-TOKOK ára 20 fillér. 1 tok elég 2 adag legfinomabb erőleveshez, mely csupán forró vízzel leöntve, minden további hozzá-tétel nélkül, azonnal előállítható.

Egy kísérlet meggyőzőbb, mint bármely reklám.

Minden fűszer-, csemegekereskedésben és drogueriában kapható.

TANNINGENE a legjobb hajfestőszer szőke, barna és fekete színekre. Ára 5 korona. Orvosi ajánlva. — Törvényesen védve, — Teljesen ártalmatlan. **OSAN** antiszeptikus, konzerváló. Ára üvegenként 1 kor. 76 fillér. **OSAN-fogpor** doboza 88 fill. **OSAN-fogkefe** 60 fillér. **ROZSATEJ** üvege 2 kor. Balszamin-szappan hozzá 66 fill. **Napraforgó-olajszippanja** darabja 70 fill. és 1 k. Fritsch Mándor Napraforgó-olajszippanja 70 fill. és 1 k. Főosztályi hely: Cserny J. Antal, Bécs, XVIII., Carl Ludwi Strasse 6. — Magyarországi főosztály: Török József gyógyszerár, Budapest, VI. ker., Király-utca 12. — Azonkívül minden nagyobb gyógyszerárban és illatszertárban is kapható. Prospektus ingyen és bérmentve.

CACAO **SUCHARD** GRAND PRIX PARIS 1900.

HÖLGYEIM! Csak egyszer próbaképen rendeljék meg a csodabá-tás, valódi angol szépitő szert, Ugorka-tejet, és meg fognak róla győződni, hogy ezen csodaszert azonnal eltávolít szépitőt, májfoltot, mindenféle tisztáltságot az arczról és a bőrnek gyönyörű üdésé- get, fiataloságot kölcsönöz. Valódi angol minőségben kapható csakis **BALASSA KORNEL** gyógyszerár-tárában a vörös kereszthez Temesvár. Ára 2 kor. Valódi angol Ugorka-szappan 1 K, 3 drb 2.40 K. Poudre 1.20 és 2 K. Utánvételt is küldetik.

Kitüntetve. Alapítva 1879-ben. A legszébb, legalkalmasabb és legelőtértebb **karácsonyi ajándék** egy életnagyságu arcz-kép, mert örök béce van és egy szemmel szemlélve, for-vábbá elnyös nász-, nív-na-pi, születésnap, vagy egyéb alkalmi és tühépi ajándéknál szögli, de egy is mint örökös emlék (külö-nösen megholtakra) fölötte alkalmas. Ezeket az arczképe- ket bármilyen beküldési fénykép után a legfinomabb kivitelben készítem el. Nagy-ságu 40:50 cm., ára 3 fr. Ha hasonlatosságért és tartósságért keszezködem. A fény-képet sértetlen állapotban küldöm vissza. A képet 10 nap alatt elkü- ldetem. (Karácsonyi ajándéknak ezant képetek tessék minál előbb megrendelni.) **Bodascher Siegfried**, kitüntetett arczkép- festészeti műintézet. Bécs, II., Praterstrasse 61.

GERMANDREE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN Francia szabadalom. A szepség tükre, ideális illattal feltöltött tartós, egészséges és diszkrét. A Germandree az arczbőrnek egészséges és üde színt ad. **1900. évi Párizsi Világkiállítás: ARANYÉREM MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.** Kapható Török József gyógyszerárban Budapesten.

SZŐLŐOITVÁNYOK szőlőművelésben. A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajtákban faj-tisztán, teljes jótállással. **Élőkerítés.** Gleditschia cseméték és magvak. Uradalomnak, községeknek három évi törlesztésre is adatik. Órás tövű, igen gyorsan fejlődő sövényfajta. Ez az egyedül, melyből oly örökös kertés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem bolyhoshatnak át. **Minden rendeléshez rajok-kal ellátott útítelési és kezelési utasítás mellé- keltezik.** Ezer csemete elég 200 méterre. — Ára 6 fr. **Diócséméték.** Óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt. Szemes fémnyomat **fényképezés** ingyen és bérmentve küldök minden rendelési költésesség nélkül. Az árjegyzésen kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címre ingyen és bér- mentve küldeni kéri, nincsen az a ház, vagy család, a hol annak tartalmát hasznára ne fordítanak, városban, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdeké- ben áll **kik rendelni semmit nem akarnak**, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cím: **Érmelléki első szőlőoltvány- telep** Nagy Kágya, n. p. Szőlőlyhid.

ESZMÉNYI KEBEL ártható el a **Pilules orientales** által, Ratió gyógyszerárbanól Párisban, Passage Ver-deau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnak ártana, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a ke-bel időmáinak szilárdaságát biztosítja. Egy üvege ára használati vasitással együtt 3 forint. Kapható: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 3442

Hölgyeknek! **Hona-crème.** Legújabb és orvosi szaktekinté-lyek által is elismert, biztos hatású kéz és arczszépitő szer, eltávolít minden bőrtisztáltságot és rövid használat után vaktó féhérré, üdévé teszi az arczbőrt. **Figyelmeztetés!** Készíté-nyem nagy közkeveltsége miatt hamisítványokat hoznak forgalomba; csakis az valódi, mely a doboz alján aláírásommal el van látva. 1 tégely **Hona-crème** 1 kor. 1 drb Hona-szappan 80 fillér. Kapható minden gyógyszerárban. Szétküldési rak-tár: **Alexander János** gyógyszerár Szolnokon. Bu-dapesti főosztály: **Török József** gyógyszerár Király-utca 12. és Andrássy-ut 29. **Kerpel-féle** gyógyszerár Lipót-körút 28. szám és **Thalmayer és Seitz** uraknál.

PEMETEFÜZÜKORKA rekedség köhögés és hurut ellen. ÁRA 60 fillér. Kapható minden gyógyszerárban.

TÉLI IDÉNY 1901/2. **Szecska-vágógépek** kézi és erőhajtásra. **Répavágók.** Kiváló munkabírásu **rapid darológépek.** **Ventzki-féle** 9335 **szab. takarmányfüllesztők.** **Erőhajtásra Casali-féle** szabadalmazott kukoriczamorszolók rendkívül munkaképességgel. **Teljes takarmánykamara felszerelések** melyek sok évi tapasztalatok alapján a helyi viszonyokhoz mérten díjmentesen tervezetnek, legjobb szerkezetben és gondos kivitelben szállítatnak. **KÜHN E.** mezőgazdasági gépgyár által. — Gyár: **MOSON**, Moson vm. **Főraktár: BUDAPEST, VI. Váci-körút 57/a.** Franklin-Társulat nyomdája, (Budapest IV., Egyetem-utca 4. sz.)

Pergetett mézet elsőrendűt, 5 kilós bűdö-nyökben bérmentve 6 koronáért szállít az **orsz. méhészegylet** **BUDAPEST,** Damjanich-utca 34.

BRAUSWETTER JANOS SZEGEDEN CS. ÉS KIR. KIZ. RÖLÁGOSAN SZAB. KRONOMETER és MŰ-ORAS FELTÁLLÓJA A REMONTOR INDOÓRAKNAK STB. STB. **ÓRAK, ÉKSZEREK** 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL KÉSZPÉNZÉRT, VALAMINT **RÉSZLETFIZETÉSRE** JAVÍTÁSOK 3 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT. **RÉSZLETFIZETÉSEK BODILLUSZTRÁCIÓVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.**

A MŰCSARNOKBÓL. A képzőművészeti társulat téli kiállítását nap-ról-napra sokan nézik. Kizárólag magyar művészekkel találkozunk ezen a kiállításon a közönség. Legtöbb az életkép, aztán a tájkép. Ezekben a mostani kiállítás is bebizonyítja, hogy a magyar festészet mind erősebben gyökerezik a hazai földre s átfurmálódik a mi életünk, levegőnk természetéhez. Az alakokban fölismerjük, hogy köztünk élnek, innen való, nem akadémikus rajzolás adott nekik formát, nem felöltözött modellek. A színek is a mi földünk, pusztánk, falvaink színei, a mint a magyar éghajlat alatt képződtek. Az élet, a természet bizonyos saját-ságokat ölt magára, melyeket mes-terségesen hiába telepítenek mű-vészethez, irodalomba, ott csak oly kétesen éldegélnek, mint a cse-répe plántált növények. Örven-detes, hogy festészetünkben a ha-zai élet és természet egyre na-gyobb érzéssel, öntudattal és kife-jezéssel mutatkozik.



A Képzőművészeti Társulat téli kiállításából. ERZSÉBET KIRÁLYNÉ MELLISZOBRA TELCS EDÉTŐL.

bojtár, egyik előbb, másik hátrább, a mint a karikást már készen tartják, hogy a két dula-kodó közé csördítsenek. **Pataky László** is már régebb festőink közé tartozik. A mostani tárlaton kiállított képe: «A pusztai harangzó» a magyar nép vallásos érzésének kifejezése. Téli van, havazik, a ha-vat szél kavarja. A pusztán szétszórva lak-nak az emberek, de a harangzó összegyűjti őket és sietnek a templomba. Bundás alakok látszanak a havazás szürkéségéből és hom-lyából. Legelő is egy pár jó téli alak törtet előre, hogy a többi után ők is megérkezzenek, mire beharangoznak. **Pataky** esetjének nagy jártasságával és művészi érzéssel festette meg a képet. **Paczka Ferencz**, mint életképfestő jelent meg. Először mint bibliai festőt, majd mint tájfestőt ismertük. Újabban úgy látszik, friss kedvet érez az életképek festéséhez. Tolnamegyei falusi ala-kokat, rendezes kaczkias lányokat többször vett már ecsetjére. Most kiállított egyik képe ünneplőbe öltözött fiatal parasztlányt tüntet föl széles szoknyában, sima fejjel, fehér ing-vállban, nyakán üvegyöngyökkel, hajfonatá-ban széles nagy pántlikával. A kép czíme: «Be szeretnék páva lenni.» **Paczka Kornélia**, a művész felesége is kellő érzékkel és hivatással foglalkozik a népelettel. Az asszonyi hiúság naiv képe az a két fiatal lány, szé- pen megfésülve, ünneplő ingvállba öltözve. Most jön az utolsó része a czífrakodásnak. Még hiányzik a virágos, a nagyszerű pántlika a hajfonatból. Ezt göngyöli fel most az egyik lány a másikkal, úgy látszik, a néjének; majd aztán az ő pántlikája is sorra kerül. **Nyilasy Sándor** is a magyar népelet megfigyelője. Az ifjabb festői nemzedékből való. A falu-sias zamat nem hiányzik élet-képeiből. Az «Akácza árnyéka» a napsütötte róna hangulatának csöndes, nyugodt, lágy akkordja. Kéklő ég, nagy távolság, tüzes napfény. Szinte érezni a pusztára tűző nap lankasztó hevét. Egy sovány akácza oly enyhet adó ilyenkor. Ide terelte nyáját a pász-tor az árnyékba; maga is ott áll, egy szép deli formájú legény. Ha leheverednék, talán nagyon is so-kat foglalna el abból a kis kis árnyékból, melyet birkái is nagyon megkivántak, hogy a tücsök csiri-pelése mellett kerdőzzenek. **Poll Hugó** képe «Úrnapi» jó falusi kép. Az előtér egy domb, melyen a nagy kereszt áll. A domb alatt vonul el az urnapi processz-szió. A háttérben a falu szélső há-zai látszanak, az ismeretes ma-gyar házak, két kis ablakkal. A processzió vége, mely a domb